

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja:
321-255

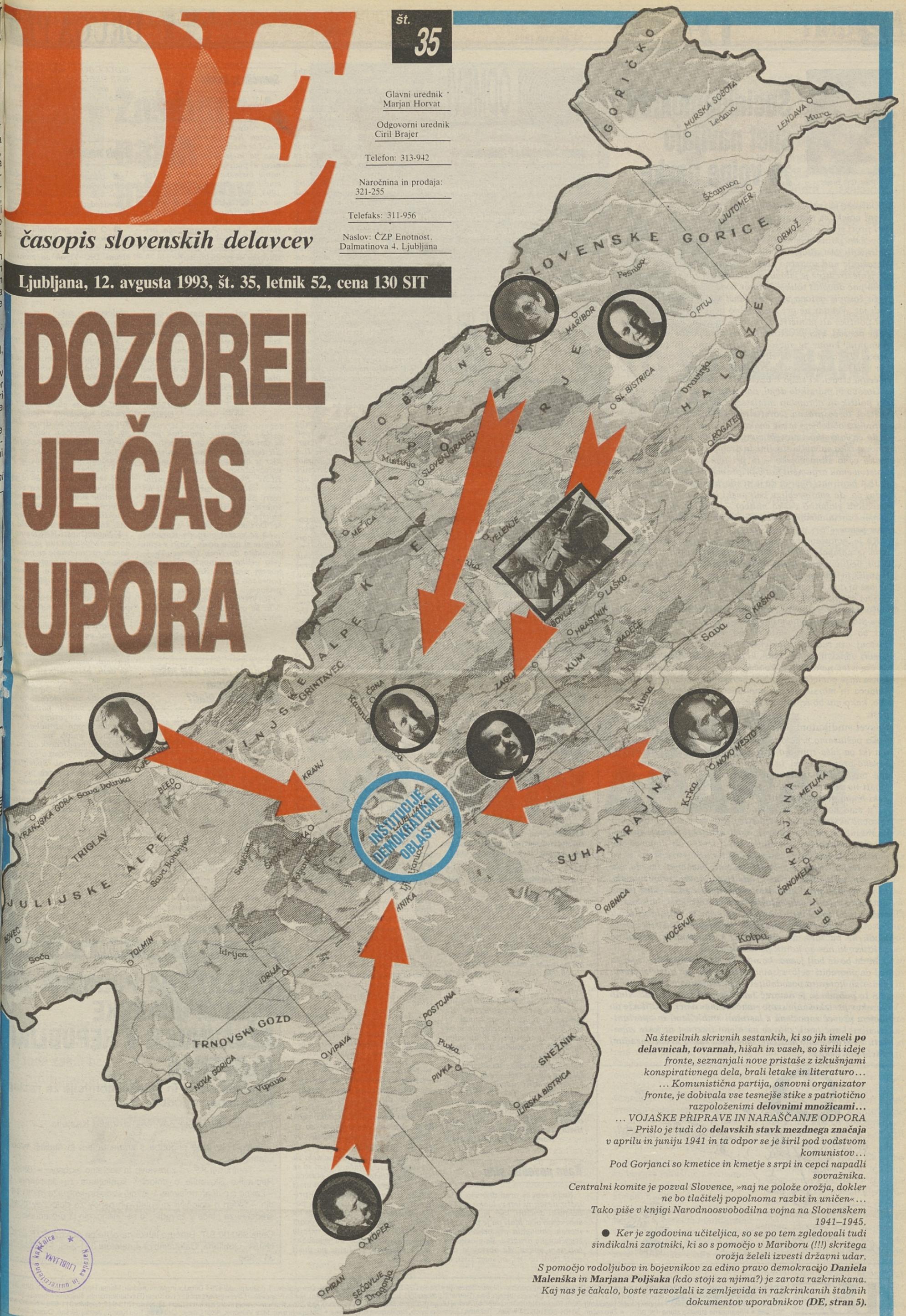
Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 12. avgusta 1993, št. 35, letnik 52, cena 130 SIT

DOZOREL JE ČAS UPORA

Na številnih skrivnih sestankih, ki so jih imeli po delavnicah, tovarnah, hišah in vaseh, so širili ideje fronte, seznanjali nove pristaje z izkušnjami konspirativnega dela, brali letake in literaturo...
... Komunistična partija, osnovni organizator fronte, je dobivala vse tesnejše stike s patriotsko razpoloženimi delovnimi množicami...
... VOJAŠKE PRIPRAVE IN NARAŠČANJE ODPORA – Prišlo je tudi do delavskih stavk mezdnega značaja v aprilu in juniju 1941 in ta odpor se je širil pod vodstvom komunistov...
Pod Gorjanci so kmetice in kmetje s srpi in cepci napadli sovražnika.
Centralni komite je pozval Slovence, »naj ne položijo orožja, dokler ne bo tlačitelj popolnoma razbit in uničen«...
Tako piše v knjigi Narodnoosvobodilna vojna na Slovenskem 1941–1945.

● Ker je zgodovina učiteljica, so se po tem zgledovali tudi sindikalni zarotniki, ki so s pomočjo v Mariboru (!!!) skritega orožja želeli izvesti državni udar.

S pomočjo rodoljubov in bojevnikov za edino pravo demokracijo Daniela Malenška in Marjana Poljšaka (kdo stoji za njima?) je zarota razkrinkana. Kaj nas je čakalo, boste razvozlati iz zemljevida in razkrinkanih štabnih dokumentov uporabnikov (DE, stran 5).

Piše: Ciril Brajer

Socialdemokrati spet navijajo za vojne davke

Obrazec je znan. Reklo se je npr. Revolucija je sveta stvar! Njeni vojaki so torej svetniki. Govoriti čez njih je pomenilo biti proti sveti stvari. To odurno maniro danes uporablja del slovenske politike in navne javnosti proti kritikom sodobnih političnih svetnikov, najbolj očitno v primeru Janeza Janše. Zgražanje nad tovrstno nemoralnostjo najostrejših kritikov prejšnje ureditve je jalovo moraliziranje. Janša in podobni si bodo pač dovolili toliko, kolikor bodo ocenili, da si lahko!

Ta časopis gotovo velja za Janši nenaklonjenega. Najbrž tudi jaz. Vendar ne gre za načelno nenaklonjenost do Janše kot politika ali ministra. Gre zgolj za kritiko njegove samovolje povsod, kjer je očitna. In hkrati za podporo njegovemu ravnanju, kadar je razsodno in umestno. In tudi tega je precej. Toda ne bom ga slinasto hvalil, saj je zato minister, ker ima za to dolžnost nesporne zmožnosti. Vendar oholo počenja stvari, ki silijo k vzkliku: »Ustavite Janšo!«

Gotovo bi marsikdo dejal, da je Janša kot socialdemokrati politik in obrambni minister objektivno razklana osebnost. A to so prazna teoretiziranja. Kot tudi tisto, da smo opravili z obdobjem lažne enakosti. Zanjko nikoli sploh ni šlo! Toda če Janša nosi na sebi cunja za 12.000 nemških mark, če ignorantsko nabavlja številne in drage avtomobile, če hoče za vsako ceno silno vojsko – in pri tem nesramno uporablja v bistvu enak argument kot v pripravah na osamosvojitve (da je JLA papirnati tiger in da je ni sile, ki bi nas lahko ogrozila, sedaj pa, da smo preblizu balkanski klavnici, da bi si lahko privoščili slabotno vaško milico) – tedaj se človek zastran njegove socialdemokratske politike vpraša: **Ni to izprijenost brez primere?!**

Ko je Jugoslavija drvela v agonično krizo, soldateska pa nam je nalagala vedno nove kontribucije, smo (z Janšo na čelu) vedno znova postavljali vprašanje: Ja kaj bomo pa branili? In imeli smo prav. Razen v eni točki morda! Nihče najbrž ni dovolj resno mislil, kakšnega monstruma smo vzredili na svojih prsih, ker nismo bili dovolj nepopustljivi.

Ko nas danes Janša prepričuje, kakšno armado da potrebuje Slovenija (in nam mimogrede šepeta, da moramo v Nato, kar bo sprva drago, nato pa bo naša obramba mladane zastoj – in tudi te argumente že poznamo!), omalovažujoče govori o piškavem odstotku, ki ga moramo plačevati, mislim da osem let, nakar bomo končno mirno in varno spali. Dokler Janša nase navleče letno plačo že hudimano dobro plačanega delavca in marsikaterega nameščena, hladnokrvno razmišlja, kako mu bo izplulil še kakšen odstotek za svetlo bodočnost.

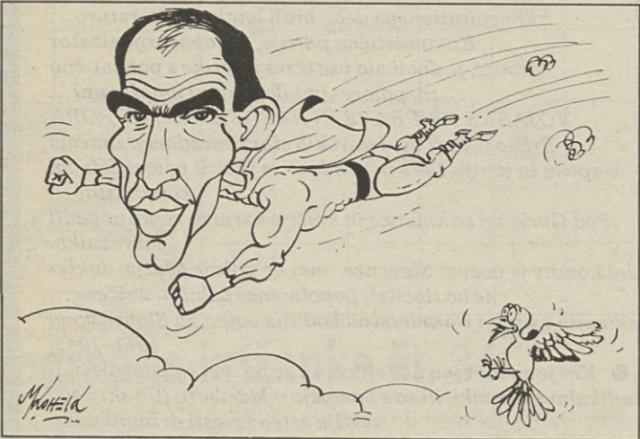
Nasvet sindikatom – štrajk proti davku

Ko poslušamo črne opise in napovedi gospodarskega stanja (ki ga suša spiralno stopnjuje, vlada pa kljub svoji kršćansko-prenoviteljski in socialdemokratski gorečnosti niti ene pomirjevalne izjave ne premore, dasiravno je vajena lagati na vsakem koraku), tedaj se vnovič vprašujemo: **Kaj neki bomo morali braniti?**

Tu smo na točki, ko bomo morali tehtno premisliti: Ali osnovna eksistenca in perspektiva, ki jo bo vredno braniti, ali pa razsulo in zlom, v katerem bodo arhitekti sedanjosti slovenske politike spet cvlili, da so zgolj izvrševali dogovorjeno politiko (»izpolnjevali ukaz«). Dokler nekaj ni zakon, lahko proti temu delujem z vsemi močmi. Jasno je seveda, da zganjam izdajalsko raboto! Toda če naj povem svoje mnenje, bi jaz osebno proti enoodstotnemu davku za navidez varno uboštvo uprizoril celo splošno stavko. Kajti kako bo v parlamentu, ne vem. Jasno pa mi je, da kdor bo tam proti temu zakonu, bo to počel samo zato, da nagaja Janši in morda vladi, ne pa zato, da prenehamo s pogubno in arogantno politiko, ki nas bo korak po koraku uničila.

In da bo še bolj jasno: ko nam bo šlo dovolj dobro, sem za to, da morebiti celo s samoprispevkom na hitro zberemo denar za korenito posodobitev in okrepitev obrambe.

S to pobudo se je namreč Janša spustil v enega odločilnih korakov preizkušanja svoje »mačkovske« moči. Politika je po mojem preveč zaposlena z lastnimi ambicijami in oportunističnimi kupčijami, zato se na njeno treznost ne kaže zanašati. To je dejansko merjenje moči med Janšo in ubožnimi davkoplačevalci.

Janša vidi hudiča v Mohamedancu

V času osamosvojitve, ki se je ujemal z zadnjim obdobjem »reaganomije« in z Bushovim finalom, so v slovenski vladi ključna ministrstva obvladovali Rupel, Bavčar in Janša, Jelinčič pa je vedril in oblačil med obema oborožencema v korist neoboroženca.

Prihod Clintona je ogrozil vojaški lobi v ZDA z napovedjo klesčenja vojaškega budžeta. CIA je zato (ob izginulem srpu in kla-

divu) lansirala novega Belcebaba – islam.

Slovenska vlada se je temu takoj prilagodila – notranji in zunanji vladni resor so dobili kršćanski demokrati. Dotedanja liberalna antifašistična antisrbska zunanja politika se je spremenila v križarsko, to je prosrbsko, kar je pogojilo koalicijsko SKD z LDS in SDP, ki je preko prujugoslavstva enako prosrbska.

Jelinčič, ki si je s »krajom« volilnih glasov svojih demokratičnih sponzorjev podpisal smrtno obsodbo (izgubil je edinega zaščitnika), je postal odveč tudi zaradi spremembe strategije slovenskega obrambnega ministrstva, ki hudiča ne vidi več v Srbu (kot pred Clintonom), ampak v Mohamedancu (po njem).

Dr. Boris Ogrizek, Kranj

Sindikati naj pojasni zamolčano skrivnost

Sindikati pripravljajo stavke in spravilo na ceste sto in še več tisoč delavcev tako, da ohromijo promet ter življenje. S tem početjem naredijo velikansko škodo, ki je ne poravnajo. Nikoli še niso dali recepta za to, kje dobiti denar za stavkajoče. V vseh poklicih, kar jih ima Slovenija, je zaposlena orjaška množica kmečkih ljudi – delavcev, ki imajo doma premožne kmetije. Sindikati delajo hude napake, ker kmečke in mestne delavce (-ke) združijo, da kričijo, da nimajo za preživetje. Delavce(-ke) naj bi odslej sindikat razdelil v dve skupini: v prvo skupino delavce(-ke) s premožnimi kmetijami, v drugo skupino pa mestne delavce(-ke) brez kmetij. Kmečki delavci(-ke) povsod kar v podjetjih ponujajo, nagovarjajo, prodajajo mestnim delavcem, ki so brez zemlje, meso, med, jajca itd. po visoki ceni, torej niso v stiski. Zakaž sindikat, torej predsednik ZSSS Dušan Semolič, noče izdati te skrivnosti in povedati javnosti čisto resnico. Stavka toliko tisoč delavcev(-k), ki imajo doma premožne kmetije, in stavka tolikoštevilno mestnih delavcev(-k), ki so brez kmetij. Kdo je potreben denarja, tisti, ki hrano, pridelke predrago prodaja, ali mestni, ki jo predrago plačuje? Odslej naj sindikat ter predsednik Dušan Semolič to skrito skrivnost natančno, pravilno razloži javnosti. Če tega ne stori, je boljše, da sindikata, ki to skriva, več ni. Nekateri govorijo, da je stavkalo 90.000 kmečkih premožnih delavcev(-k), in 10 tisoč mestnih ljudi v kovinski in elektroindustriji. Seveda morda to ni točno. **Točno število naj objavi sindikat in predsednik Dušan Semolič v prihodnji številki DE.**

Komunizem je v mesta časno privedel kmečke ljudi in južnjake, ker je mestnih bilo zelo malo. Sedaj ti ljudje delajo mestnim velikansko škodo, ker zasedajo delovna mesta in odžirajo kruh, tako da so mestni zaradi njih reveži brezposelni – mladi in starejši. 100.000 delovnih mest ne bi bilo potrebno odpirati, če bi vsi kmečki ljudje takoj odšli nazaj na kmetije in južnjaki nazaj na jug obnavljat porušeno domovino. Za mestne ljudi, ki so brez zemlje, bi bilo dovolj praznih delovnih mest za mlade in za starejše in nobeden ne bi bil brezposeln. Tudi stanovanj bi bilo dovolj praznih za mlade in starejše, nobeden ne bi bil brez stanovanja. Ne bi bilo potrebno graditi novih stanovanj, ker ni denarja. Tako bi se Slovenija rešila velike brezposelnosti. Kdaj se bo to zgodilo? Prosim za odgovor v DE. To je vroča želja tistih, ki nimajo zemlje – kmetije. Dominik Oprečnik, Zatišje

Komunizem je v mesta časno privedel kmečke ljudi in južnjake, ker je mestnih bilo zelo malo. Sedaj ti ljudje delajo mestnim velikansko škodo, ker zasedajo delovna mesta in odžirajo kruh, tako da so mestni zaradi njih reveži brezposelni – mladi in starejši. 100.000 delovnih mest ne bi bilo potrebno odpirati, če bi vsi kmečki ljudje takoj odšli nazaj na kmetije in južnjaki nazaj na jug obnavljat porušeno domovino. Za mestne ljudi, ki so brez zemlje, bi bilo dovolj praznih delovnih mest za mlade in za starejše in nobeden ne bi bil brezposeln. Tudi stanovanj bi bilo dovolj praznih za mlade in starejše, nobeden ne bi bil brez stanovanja. Ne bi bilo potrebno graditi novih stanovanj, ker ni denarja. Tako bi se Slovenija rešila velike brezposelnosti. Kdaj se bo to zgodilo? Prosim za odgovor v DE. To je vroča želja tistih, ki nimajo zemlje – kmetije. Dominik Oprečnik, Zatišje

Komunizem je v mesta časno privedel kmečke ljudi in južnjake, ker je mestnih bilo zelo malo. Sedaj ti ljudje delajo mestnim velikansko škodo, ker zasedajo delovna mesta in odžirajo kruh, tako da so mestni zaradi njih reveži brezposelni – mladi in starejši. 100.000 delovnih mest ne bi bilo potrebno odpirati, če bi vsi kmečki ljudje takoj odšli nazaj na kmetije in južnjaki nazaj na jug obnavljat porušeno domovino. Za mestne ljudi, ki so brez zemlje, bi bilo dovolj praznih delovnih mest za mlade in za starejše in nobeden ne bi bil brezposeln. Tudi stanovanj bi bilo dovolj praznih za mlade in starejše, nobeden ne bi bil brez stanovanja. Ne bi bilo potrebno graditi novih stanovanj, ker ni denarja. Tako bi se Slovenija rešila velike brezposelnosti. Kdaj se bo to zgodilo? Prosim za odgovor v DE. To je vroča želja tistih, ki nimajo zemlje – kmetije. Dominik Oprečnik, Zatišje

Komunizem je v mesta časno privedel kmečke ljudi in južnjake, ker je mestnih bilo zelo malo. Sedaj ti ljudje delajo mestnim velikansko škodo, ker zasedajo delovna mesta in odžirajo kruh, tako da so mestni zaradi njih reveži brezposelni – mladi in starejši. 100.000 delovnih mest ne bi bilo potrebno odpirati, če bi vsi kmečki ljudje takoj odšli nazaj na kmetije in južnjaki nazaj na jug obnavljat porušeno domovino. Za mestne ljudi, ki so brez zemlje, bi bilo dovolj praznih delovnih mest za mlade in za starejše in nobeden ne bi bil brezposeln. Tudi stanovanj bi bilo dovolj praznih za mlade in starejše, nobeden ne bi bil brez stanovanja. Ne bi bilo potrebno graditi novih stanovanj, ker ni denarja. Tako bi se Slovenija rešila velike brezposelnosti. Kdaj se bo to zgodilo? Prosim za odgovor v DE. To je vroča želja tistih, ki nimajo zemlje – kmetije. Dominik Oprečnik, Zatišje

Komunizem je v mesta časno privedel kmečke ljudi in južnjake, ker je mestnih bilo zelo malo. Sedaj ti ljudje delajo mestnim velikansko škodo, ker zasedajo delovna mesta in odžirajo kruh, tako da so mestni zaradi njih reveži brezposelni – mladi in starejši. 100.000 delovnih mest ne bi bilo potrebno odpirati, če bi vsi kmečki ljudje takoj odšli nazaj na kmetije in južnjaki nazaj na jug obnavljat porušeno domovino. Za mestne ljudi, ki so brez zemlje, bi bilo dovolj praznih delovnih mest za mlade in za starejše in nobeden ne bi bil brezposeln. Tudi stanovanj bi bilo dovolj praznih za mlade in starejše, nobeden ne bi bil brez stanovanja. Ne bi bilo potrebno graditi novih stanovanj, ker ni denarja. Tako bi se Slovenija rešila velike brezposelnosti. Kdaj se bo to zgodilo? Prosim za odgovor v DE. To je vroča želja tistih, ki nimajo zemlje – kmetije. Dominik Oprečnik, Zatišje

Komunizem je v mesta časno privedel kmečke ljudi in južnjake, ker je mestnih bilo zelo malo. Sedaj ti ljudje delajo mestnim velikansko škodo, ker zasedajo delovna mesta in odžirajo kruh, tako da so mestni zaradi njih reveži brezposelni – mladi in starejši. 100.000 delovnih mest ne bi bilo potrebno odpirati, če bi vsi kmečki ljudje takoj odšli nazaj na kmetije in južnjaki nazaj na jug obnavljat porušeno domovino. Za mestne ljudi, ki so brez zemlje, bi bilo dovolj praznih delovnih mest za mlade in za starejše in nobeden ne bi bil brezposeln. Tudi stanovanj bi bilo dovolj praznih za mlade in starejše, nobeden ne bi bil brez stanovanja. Ne bi bilo potrebno graditi novih stanovanj, ker ni denarja. Tako bi se Slovenija rešila velike brezposelnosti. Kdaj se bo to zgodilo? Prosim za odgovor v DE. To je vroča želja tistih, ki nimajo zemlje – kmetije. Dominik Oprečnik, Zatišje

Kako povedati sinu

Rodil sem se pred dobrimi dvainštridesetimi leti v, lahko rečem, delavski družini, kjer je bil zaposlen samo oče. Mati pa je po svojih močeh pomagala pri preživljanju štiričlanske družine. Že v osnovni šoli sem opazil, da obstajajo dve vrsti ljudi oz. tri, in sicer tisti, ki

na vsak način hočejo nadvladati svojega bližnjega (učitelji). Druga vrsta, v kateri so ljudje, ki se vedno obračajo po vetru, ki je zanje najugodnejši. Eliti, ki vlada, so se pripravljene prikloniti do tal (sledijo boljše ocene), in ljudje, lahko jih poimenujemo samostaniki, katerih vrline so neupogljivost in že skoraj fanatičen odpor proti vsem oblastnikom. Mednje se prištevam tudi sam.

Ta neupogljiv duh me spremlja že celo življenje. Bil sem trn v peti učiteljem v osnovni šoli, profesorjem v srednji šoli, oficirjem JLA v njeni najelitnejši enoti, kamor me je vodila želja po doživljenju. Lahko sem se sporazumel z oficirji, ki so bili mojega kova, nika kor pa ne z oficirji prve ali druge vrste prej omenjenih ljudi.

Po vrnitvi iz JLA sem se zaposlil pri zelo ugledni špedicijsko-transportni firmi kot šofer tovornjaka. Kot vedno so me bolele krivice, ki so se dogajale v takratnih TOZD-ih. Postavljal sem se v prve vrste v boju za delavske pravice. Ker sem verjel v takratni sistem, sem zaprosil za pomoč CK ZKS. Pomoč sem dobil od prvega človeka za Primorsko, tov. Igorja Uršiča. Seveda sem postal trn v peti takratnih in še nekaterih sedanjih direktorjev tega podjetja. Moral sem oditi, in to pod pritiskom tistih ljudi, za katere sem hotel izboriti pravice. Znašel sem se med vzdrževalci podjetja Vozila Gorica. To je med ljudmi, ki morajo znati rešiti vse probleme. Vse probleme sem rešil (tehnične), samo odnosa med mano in mojimi šefi ne. Po enajstih mesecih sem odšel v neznanje. Sedem let sem bil obrtnik v večnem boju za preživetje, ker socializem ni priznal, da je tudi v socializmu potreben kapital.

Po sedmih letih sem se zaposlil v Meblo. Takrat cvetoči firmi, ki pa so ji neopazno gnile korenine. V tem času je prišel v Meblo tudi »trojanski konj«, ki je firmo končno popeljal v propad. Zaposlil sem se v tovarniški poklicni gasilski enoti. V tej službi sem delal s srcem, kot se temu reče. Preprečil sem veliko večjih požarov, ki bi lahko nastali in uničili družbeno premoženje. Varoval sem ga pred ognjem in vodo (poplave). Medtem pa je korozija neustavljivo grizla in uničevala vse na način, ki ni bil viden malemu človeku, predumem po zaslugi »uspešnega« finančnika, ki je odstranil trojanskega konja in se stavkajočim delavcem samozavestno smejal v obraz ter »samorastnike« v prvih vrstah metal na cesto. Pri načrtu »ozdravitve Mebla« ne potrebuje sposobnih, ampak poslušne.

Sadovi so že vidni (primer Masiva, kjer so delavci navadni hlapci v lastni hiši), kjer jih lahko tuj gospod brez pojavnosti vrže na cesto. Nekdanji ponos slovenske lesne industrije z vsem njegovim kadrovskim potencialom je spravljen v položaj hlapca. Pri vsem njegovem početju pa mu pomagajo poslušni direktorji, ki pa so za svoje početje primerno nagajeni.

Ker kolektivni ni prenesel tako velikega aparata za varovanje, so se začele reorganizacije. Zmanjšanje števila zaposlenih.

Naložili so nam dodatna dela za (realno) manjše plače. Potem so še te začele zaostajati za dva meseca. Ponočno sem se znašel v prvi vrsti v boju za naše pravice. V tem primeru za zasluženi denar. In ponočno sem moral oditi. Tokrat na cesto. Seveda z blagoslovom SKLADA ZA RAZVOJ, ki razvija gospodarstvo tako, da sposobne meče na cesto, poslušne pa pusti pri kruhu.

Sadovi so že vidni (primer Masiva, kjer so delavci navadni hlapci v lastni hiši), kjer jih lahko tuj gospod brez pojavnosti vrže na cesto. Nekdanji ponos slovenske lesne industrije z vsem njegovim kadrovskim potencialom je spravljen v položaj hlapca. Pri vsem njegovem početju pa mu pomagajo poslušni direktorji, ki pa so za svoje početje primerno nagajeni. Ker kolektivni ni prenesel tako velikega aparata za varovanje, so se začele reorganizacije. Zmanjšanje števila zaposlenih.

Naložili so nam dodatna dela za (realno) manjše plače. Potem so še te začele zaostajati za dva meseca. Ponočno sem se znašel v prvi vrsti v boju za naše pravice. V tem primeru za zasluženi denar. In ponočno sem moral oditi. Tokrat na cesto. Seveda z blagoslovom SKLADA ZA RAZVOJ, ki razvija gospodarstvo tako, da sposobne meče na cesto, poslušne pa pusti pri kruhu.

Sporočilo za javnost

● V 34. številki DELAVSKE ENOTNOSTI so na 4. strani objavljena skupna razlaga in stališča podpisnikov SKP za gospodarstvo. Ker Konfederacija PERGAM te razlage in stališča (predlagala pa jo je Gospodarska zbornica) ni podpisala, pač pa je imela nanje bistvene pripombe na seji sindikatov podpisnikov dne 29. 7. 1993, sprašujem uredništvo, kdaj je za PERGAM podpisal objavljena stališča, oziroma kako je uredništvo objavilo »tudi naša stališča« brez Pergamovega pristanka, saj med drugimi 4. točka stališča za članstvo PERGAMA niti slučajno ni sprejemljiva?

● Ob tem bi pa bilo korektno, da bi Delavska enotnost objavila

ODLOČBO o reprezentativnosti KSS PERGAM, za kar smo namočili doli že za predzadnjo številko!

Lep pozdrav!

Vida Fras, sekretar

Pripis uredništva

● »Skupna razlaga in stališča podpisnikov SKP za gospodarstvo« so v uredništvo prispeli s predsedstvo RS ZSS in kakršna smo dobili, takšna smo objavili.

● O drugi pripombi Pergam pa le toliko – res bi bilo korektno in zato zamujeno objavljamo na strani DE. Vzrok za zamudo meddopustniška zmešnjava predaji poslov.

Kako naj povem sinu, ki je sedaj na začetku svoje poti, naj se nikar ne uči in nauči hoditi z glavo pokonci, ampak naj se raje plazi pred »uspešnimi« finančniki.

In še nekaj! V »svinčenih časih« mi je kril hrbet v boju za delavske pravice CK ZKS. Sedaj v času DEMOKRACIJE pa me je tovarniški sindikat pustil na cedilu.

Ivo Leban, Ozeljan

PS.: »Uspešni« finančnik prav te dni razpada inmetje podjetja SII (strojgradnja in inženiring), kjer je bil zaposlen CVET znanja ustvarjalnega potenciala »MEBLA«. Skoraj vsi so z blagoslovom »sklada za razvoj« ostali na cesti. Sam se še vedno z osebnim šoferjem šopiri v renaultu 25 kot kakšen velik uspešnež. Do kdaj še? Do takrat, ko bo vse razprodal.

Le še nasvet gospodu Koržetu. Kupite si nova očala. Kajti s temi ne vidite do Nove Gorice. Tu je zelo veliko stranpoti, ki jim po novem pravimo BAY-PASS. Ali povedano drugače. »Posvečeni« si prisvajajo tisto, kar jim v vsaki »PRAVNI« državi ne pripada.

In še grešna misel: »Morda to počnejo z blagoslovom.«

Ivo Leban, Ozeljan 57a, Šempas

Ali vlada resno želi rešiti žgoči problem direktorskih plač?

Vlada je pred nedavnim sporočila Neodvisnosti-KNSS, da se strinja z osnovnim namenom posredovane pobude, in sicer da plače poslovnih delavcev pravnih oseb s pretežno družbenim kapitalom ne smejo in ne morejo biti neodvisne od gospodarskega stanja, doseženih rezultatov poslovanja in od ravni plač zaposlenih v podjetjih.

Iz odgovora vlade je tudi razvidno, da se strinja tudi s predlogom o dostopnosti podatkov pooblaščenim predstavnikom delojemalcev in ustreznim pooblaščenim službam. Prav tako se strinja, da je potrebno opredeliti in poenostaviti merila za določanje višine teh plač, upoštevaje uspešnost poslovanja podjetja, dosežene izboljšave, kar je po njenem mnenju zlasti pomembno pri na-

grajevanju tako imenovane kriznega managementa, velikih podjetja itd.

Vlada pa ne soglaša s predlogom Neodvisnosti-KNSS, da kazalo plače maksimirati na ravni nekega mnogokratnika, ker menja da bi bilo primerneje to urejati s smiselnimi merili in njihovo težo. Ne strinja se tudi s predlogom, da bi te plače urejali z ekonomsko regulativo, temveč tako kot se to ureja za druge delavce na demokratičen način, ki dopušta sodelovanje prizadetih subjektov. Predlaga tudi, da bi bil dokument, ki bi urejal te plače širše družbeno verificiran.

Po mnenju vlade naj bi merila oblikovala Gospodarska zbornica Slovenije skupaj z društvom Mladi nager v roku, ki ga določa Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo, to je do konca avgusta.

V Neodvisnosti-KNSS smo vedno noma zadovoljni, da je vlada po kazala razumevanje za naše probleme. Z njenimi ugotovitvami ni tudi delno strinjamo. Nikakor pa se ne moremo strinjati s predlogom vlade, da bi poslovodni plače urejal nekakšen neobvezni pa čeprav družbeno verificiran dokument.

Ne gre samo za plače direktorjev, pač pa tudi za druge privilegije, ki so jih ti izsilili v posebnih pogodbah o zaposlitvi. Sem sodi leasingi, neobveznost prisotnosti na delu, potni pašati, zavarovanja za najvišjo zavarovalno stopnjo in drugi elementi. Od teh privilegijev tudi niso plačani družbeni prispevki, vendar pomenijo neprividno obogatitev. Ponavadi pogodbe organ upravljanja v organizaciji sploh ne obravnavajo, podpisje jo predsednik ali pa sploh nihče, računovodstvo jo mora izvesti. Nadzora ni. Specifično pa je, da sta osnutke teh pogodb stavljala prav Gospodarska zbornica Slovenije in društvo Mladi nager, ki sedaj hočeta po svoje, brez družbenega nadzora, urejati plače direktorjem.

Neodvisnost-KNSS meni, da večina teh pogodb nezakonitih in neveljavnih. Izpodbijati jih je mogoče že po 2. členu zakona o podjetjih, ker niso v skladu s poslovnim moralno in dobriimi poslovnimi navadami. Zato mora pristojna služba vlade RS zahtevati pregled pogodb in ustrezno ukrepati.

Neodvisnost-KNSS
France Tomšič, predsednik

NOVO • NOVO • NOVO • NOVO • NOVO • NOVO

KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI

s komentarjem in stališči komisije za razlago kolektivne pogodbe

Pripravila: Nevenka Zaviršek in Vinko Kastelic

Poleg kolektivne pogodbe s komentarjem in stališči brošura vsebuje še:

– Tarifni del KP za zdravstvo in socialno skrbstvo – Sklep IS Republike Slovenije o določitvi koeficienta za določanje OD – Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih – Sklep o določitvi kalkulativnih osnov za določitev obsega sredstev za plače v zavodih, ki se financirajo iz proračuna.

Cena 950,00 SIT. Brošuro lahko naročite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni 321-255, 110-033, faks 311-956.

Piše: Jože Smole

Zaščita naših interesov

Na naše državne organe, ki niso dovolj energično reagirali na zaplembo premoženja naših podjetij v Srbiji, pogosto leti kritika. Včasih se ustvarja vtis, kot da se je naša državna skupnost s tem že sprijaznila, težke gmotne posledice pa preprosto prepustila delovnim kolektivom. Prav tako z zaskrbljenostjo ugotavljamo, da nismo zaščitili Slovencev, ki živijo v Beogradu in drugih srbskih mestih. Vemo pa, da mnoge preganjajo, nekatere so celo zaprli.

Naša zunanja politika bo morala razrešiti dilemo: ali vztrajati pri popolnem nepriznavanju takoiimenovane Zvezne republike Jugoslavije ali pa s pragmatičnimi ukrepi zaščititi naše interese v državi, ki nesporno obstaja.

Združeni narodi so kot kaznovalni ukrep uvedli ekonomski embargo proti ZRJ. Toda tudi tiste države, ki embargo kolikor toliko spoštujejo, niso pretrgale diplomatskih odnosov z Beogradom. Še več. Sprjaznile so se z dejstvom, da si je ZRJ preprosto prilastila poslopja diplomatsko-konzularnih predstavništev nekdanje SFRJ. Zunanja ministrstva in drugi vladni organi komunicirajo z veleposlaništvu in generalnimi konzulati ZRJ.

Na lanskem zasedanju generalne skupščine Združenih narodov so delegaciji ZRJ sicer prepovedali udeležbo v razpravi, niso pa sprejeli ugotovitvenega načelna, da SFRJ ne obstaja več. In tiho so se sprijaznili s teorijo Beograda, da je ZRJ naslednica SFRJ in kot takšna avtomatično članica Združenih narodov.

Takšno ravnanje je seveda nelogično, predvsem pa nenačelno. Imamo utemeljene razloge za obsodbo takšne politike. Naš stalni predstavnik pri Združenih narodih Danilo Türk je pred dnevi ponovno uradno opozoril, da bi ZRJ morala zaprositi za članstvo v svetovni organizaciji. To stališče je nedvomno načelno, veliko vprašanje pa je, ali ga bodo v Združenih narodih tudi upoštevali.

Mednarodna skupnost se obnaša zelo pragmatično in ne poseveča posebne pozornosti načelnosti. Združeni narodi so v svoje članstvo sprejeli Bosno in Hercegovino. S tem naj bi zagotovili tudi spoštovanje ozemeljske celovitosti in nedotakljivosti BiH. V praksi pa so se hitro sprijaznili z dejanskim razkosanjem te države.

Naša soseda Hrvaška, ki je žrtev srbske agresije, dejansko že vzpostavlja odnose s Srbijo oziroma z ZRJ. Pogosta srečanja Tudmana z Miloševićem so samo delček takšne »realpolitike«. Pragmatizem torej navaja Hrvaško k takšnemu ravnanju.

V naši zunanji politiki bi morali vsa ta dejstva upoštevati.

Nikakor se ne zavzemam za diplomatsko priznanje ZRJ. Za takšen korak v sedanjih okoliščinah niso zreli pogoji. Menim pa, da bi z ustrezno prožnostjo morali takoj zagotoviti zaščito naših interesov v tej državi. Ker z ZRJ nimamo diplomatskih odnosov, bi morali med drugim kakšno od prijateljskih držav zaprositi, naj v Beogradu zastopa naše interese. To je znana in preizkušena mednarodna praksa, ki se je izkazala za učinkovito. Ko je v začetku 60-ih let Zvezna republika Nemčija enostransko pretrgala diplomatske odnose z Jugoslavijo, je interese SFRJ v Bonnu zastopalo švedsko veleposlaništvo, interese ZRN pa francosko veleposlaništvo v Beogradu. In tako so se kljub pretrganim diplomatskim odnosom mnogi problemi reševali dokaj uspešno.

Zagotoviti zaščito naših interesov v ZRJ nikakor ne pomeni odstopanja od našega utemeljenega načelnega stališča, da ta država ni in ne more biti naslednica nekdanje SFRJ. Vprašanje delitve premoženja nekdanje SFRJ je zelo aktualno. Mislim, da bi ga morali še bolj zaostriti in tudi v kompetentnih mednarodnih forumih aktivno nastopati s povsem konkretnimi zahtevami o delitveni bilanci. Pri tem se seveda zavedamo, da bo to dolgotrajna zadeva. Prav zato pa reševanja drugih problemov nikakor ne bi smeli odlagati v čas končne delitve nekdanjega skupnega premoženja. Morali bi izdelati takšno prožno politiko, s katero bi že zdaj reševali akutna vprašanja z Beogradom. In teh je zelo veliko.

Ja, še so tihi, dobri, skromni vojaki. Žal pa so tisti, ki jih vodijo, tudi ostali prav takšni kot za časa Švejka. Njegov pogled na svet, zbit v preproste besede, je res planetu dobrohotna filozofija, nad katero se navdušuje ves svet že nekaj rodov – prime pa se ne!

Kako bedni so pravzaprav ob tem velikanu novodobni zmagovalci, ki na vse kriplje zbuja duha vojne, če ta le uspe malček zadremati. Kriče o zmagah, slavni vojaški zgodovini, ogroženi domovini... Iz vzroka, ki je tako na dlani, pa ga vendarle toliko ljudi sprepleda – zaradi lastne slave, volje do moči in kajpak denarcev, ki spremljajo to pisano perje.

Lepo je rekel Jelinčič: Zmagovalcem kolajne za vrat pa marš v pen-

Zlorabljen smrt

zijo! Ko zmagovalci takšno nevarnost zavohajo, so pripravljeni na vse. Celo kolajne vrnejo.

Zaradi takšnih slavohlepnežev se vojskatakto nesramno vtika v politiko. Šele zahteva po vojnem davku jih je do konca razgalila.

Toda kolikor so to nečedne stvari, je v njih vsaj nekaj logike. Ni je v nas, ki jih mirno gledamo. Vrh nečednosti, ki jih nihče ne ustavi, pa je v oblakih.

Skoraj že ga je dosegel Franci Žnidaršič, uvodničar zadnje številke Slovenske vojske. Celo nesrečno smrt vojaka Dejana Bizjaka je »počastil« s politikantskimi namigi o pravih zmagovalcih, medijih, ki dajejo prostor njihovim sovražnikom, visokih pokojninah...

Slovenski vojski in njenemu uvodničarju palec dol, čeprav v sramu, da ga zoperstavljamo Švejkovi veličini.

arena

Jaroslav Hašek
dobri vojak Švejk
v prvi svetovni vojni

Boža Gloda

TO SO NEZNANI JUNAKI

legujejo s prošnjami za intervju. Če bi ga vprašali, kako mu je ime, bi vam preprosto in skromno odgovoril: »Švejk sem...«

In ta tihi, skromni, slabo oblečeni mož je res stari, dobri, pogumni, vrli vojak Švejk, o katerem so za Avstrije govorili vsi državljani češke kraljevine in čigar slava tudi v republiki ne bo zatonila.

Zelo rad imam dobrega vojaka Švejka, in ko opisujem njegove dogodivščine v svetovni vojni, sem prepričan, da boste vsi simpatizirali s tem skromnim neznanim junakom. Dobri vojak Švejk ni zažgal svetišča boginje v Efezu, kakor je storil tisti neumni Herostrat, da bi o njem pisali časniki in šolske čitanke.

A to zadostuje.

Jaroslav Hašek

Lokalna samouprava pred vrati (6)

KAKO POCENITI UPRAVNI APARAT

Ko spremljamo razprave o ponovni uvedbi lokalne samouprave pri nas, se srečujemo s pomembnim vprašanjem, koliko bo uvedba lokalne samouprave stala oziroma ali se bodo zaradi njene uvedbe zmanjšali stroški delovanja našega državnega aparata, za katerega že desetletja vemo, da je predrag.

Diplomirani politolog iz Maribora, PETER HEDŽET, ki se že vrsto let teoretično in praktično ukvarja s problemi lokalne samouprave, ve povedati, da so doslej ob domala vsaki reorganizaciji skupščinskega in komunalnega sistema pristojni obljubljeni učinkovitejši urejanje javnih zadev in zmanjšanje stroškov za delovanje državnega in paradržavnega aparata. Končalo pa se je, še posebej pri nas, praviloma obratno!

Tudi tokrat tvorci koncepta lokalne samouprave trdijo, da bo vzpostavitev lokalne samouprave dolgoročno pomenila zmanjševanje stroškov države. Njene funkcije se bodo namreč v veliki meri prenesle na neprofesionalne funkcionarje, upravni podsystem lokalne samouprave pa bo zaradi svoje teritorialne in populacijske zoženosti (občinebodo majhne) funkcioniral z bistveno manjšimi stroški. To domnevo so tvorci koncepta lokalne samouprave podkrepili s tezo, da je splošno znano, kako veliki sistemi pogojujejo tudi vrsto dejavnosti, ki v majhnih sistemih niso potrebne, čeprav se

v njih prav tako učinkovito in še bolj neposredno opravljajo vse zamišljene funkcije. Bo res tako?

Kakor da tudi sami niso do konca prepričani o tem, so tvorci koncepta lokalne samouprave zapisali, da bodo finančne posledice uvedbe lokalne samouprave znane šele, ko bo izpeljan celoten ustavni koncept novega organiziranja državne uprave in na drugi strani lokalne samouprave.

Bo po uvedbi lokalne samouprave država zares cenejša?

Sicer pa, ali se pri nas, ko govorimo o različnih reorganizacijah državnega in upravnega aparata, ne reče vedno: Koliko bo stala reorganizacija sistema, sedaj še ni mogoče z gotovostjo predvideti, dolgoročno pa bo zagotovo sistem bolj učinkovit in cenejši? Ko pa kasneje ljudje postavijo vprašanje, zakaj se je po reorganizaciji delovanje sistema še podražilo, pa je običajno odgovor: Vsaka stvar pač nekaj stane, zato moramo nekaj žrtvovati tudi za bolj učinkovito in racionalno upravo... Gre pravzaprav za bistroumni

nesmisel oziroma začarani krog.

Peter Hedžet ve povedati, da je bilo zelo podobno tudi pri vseh številnih reorganizacijah skupščinskega sistema v zadnjih desetletjih v Mariboru. Ne glede na to, koliko občin je delovalo na območju sedanje občine Maribor (šest, tri ali ena), vedno je v upravnem in strokovnem aparatu na ta ali oni način delalo od 600 do 700 strokovnjakov in upravnih delavcev. Neposredno po reorganizacijah se je število zaposlenih običajno celo nekoliko povečalo, kar velja pripisati tudi temu, da ima vsak upravni aparat svoj »varovalni mehanizem«, s pomočjo katerega se samoohranja in le stežka prepušča informacije in pristojnosti iz svojega delokroga drugim.

Po vsaki reorganizaciji doslej več uradnikov

Sicer pa imamo tudi pri nas že bogate izkušnje z reorganizacijami skupščinskega sistema. Zadnjih dvajset let smo ga nenehno reorganizirali (takorekoč v vsakem mandatnem obdobju) zato, da bi bil bolj racionalen in učinkovit in cenejši. In koliko je bilo v skupščinskem sistemu v Sloveniji in njegovih organih zaposlenih? Leta 1970 okoli 11700, leta 1975 okoli 15600, leta 1980

Velika doba zahteva velikih ljudi. To so neznanani junaki, skromni, brez Napoleonove slave in zgodovine. Razčlenitev njihovih značajev bi zasenčila celo slavo Aleksandra Makedonskega. Na praških ulicah lahko srečate slabo oblečenega moža, ki sam ne ve, kaj pravzaprav pomeni v zgodovini nove velike dobe. Skromno hodi svojo pot, nikogar ne nadleguje in tudi novinarji ga ne nad-

legujejo s prošnjami za intervju. Če bi ga vprašali, kako mu je ime, bi vam preprosto in skromno odgovoril: »Švejk sem...«

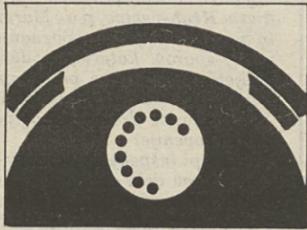
In ta tihi, skromni, slabo oblečeni mož je res stari, dobri, pogumni, vrli vojak Švejk, o katerem so za Avstrije govorili vsi državljani češke kraljevine in čigar slava tudi v republiki ne bo zatonila.

Zelo rad imam dobrega vojaka Švejka, in ko opisujem njegove dogodivščine v svetovni vojni, sem prepričan, da boste vsi simpatizirali s tem skromnim neznanim junakom. Dobri vojak Švejk ni zažgal svetišča boginje v Efezu, kakor je storil tisti neumni Herostrat, da bi o njem pisali časniki in šolske čitanke.

A to zadostuje.

Jaroslav Hašek

časopis slovenskih delavcev

(061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

časopis slovenskih delavcev

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika: _____

»ŠE ŽIVINI SE JE BOLJE GODILO!«

»Zadnjič, ko so štrajkali kmetje, so imeli politiki polne gobce prošelj, naj se za božjo voljo usmilijo vsaj nič krive živine; zdaj, ko stavkajo ženske, ki imajo doma nič hudega sluteče otroke, pa jih še pes ne povoha!« je po dveh prečutih nočeh v sredo dopoldne zagrenjeno razmišljal Danilo Šipoš, strokovni sodelavec Območne organizacije ZSSS Pomurja, ki je skupaj s 54 delavkami mešanega italijansko-slovenskega podjetja Turri-In trdno odločen vztrajati v veliki sejni dvorani skupščine občine Ljutomer vse dotlej, dokler domala leto dni trajajoča agonija tega prleškega kolektiva ne bo dokončno razrešena.

Ko so (spredaj z leve proti desni) predsednik OO ZSSS Pomurja Janez Kovač, predsednica stavkovnega odbora Lilijana Copot in strokovni sodelavec pomurskih sindikatov Danilo Šipoš v ponedeljek dopoldne delavkam Turri-ina sporočili, kaj so se dogovorili na ministrstvu za delo, so se delavke odločile, da velike sejne dvorane skupščine občine Ljutomer ne bodo zapustile, dokler ne bodo imele v rokah »nekaj konkretnega«. Ko pa so v torek zvedele, da je ministrica snedla dano besedo, so se opolnoči odločile za gladovno stavko, ki ob zaključku redakcije (sreda, 14.00) še traja... (Slika: Sašo Bernardi)

»Gospod Bratuša, 22. julija smo vam poslali dopis, v katerem smo vas seznanili, da bo ministrstvo za delo nakazalo delavkam Turri-ina po en zajemčeni osebnih dohodek, in vam svetovali, naj tako stori še občina. Ali je?« je predsednika izvršnega sveta Ludvika Bratuša vprašal Janez Kovač, predsednik OO ZSSS Pomurja. »Gospod Kovač, to je provokacija!« je ugovarjal Bratuša in dodal, da občinski integralni proračun take postavke ne pozna, niti nima denarja. Je pa storil kar je bilo v njegovi moči: vsaki delavki je dodelil 10.000 tolarjev enkratne pomoči. Vsaj nekaj...

Za lažje razumevanje zapleta, ki utegne imeti neslutene posledice, velja v telegrafskem slogu zabeležiti nekaj pomembnih dogodkov, s katerimi nam je postregla Lilijana Copot, predsednica sindikata podjetja.

● Ker je bil kolektivni dopust avgusta 1992 brez pojasnila nadaljšan za teden dni in ker delavke niso dobile plač, je prišlo 2. septembra do spontanе stavke, ki so jo »odgovorni« po dveh dneh prekinili s pojasnilom, »da je to čakanje na delo, ker dela pač ni«. Po treh tednih stiskanja v garderobi so dobile odločbe za čakanje na delo doma.

● Doma so bile do januarja 1993.

● 21. januarja je bil zbor delavcev, na katerem so ob prisotnosti predsednika občinskega izvršnega sveta Ludvika Bratuša pod-

pisali dogovor, po katerem naj bi 50 odstotkov zaostalih plač v višini 70% po kolektivni pogodbi izplačali v roku 14 dni, drugo polovico pa v naslednjih šestih mesecih (do konca junija torej).

● Ker prvih 50 odstotkov niso dobile, so seveda spet ostale doma; s proizvodnjo so začele šele 18. februarja.

● Za februar so dobile akontacijo v višini 20.000 tolarjev, za marec in april po 25.000, za maj pa nič; 3. junija so dobile osebni dohodek za avgust in september, 7. junija pa še za oktober, november in december 1992. Odtlej niso dobile več niti prebite pare!

● Da bi bila nesreča še večja, se je medtem tudi izkazalo, da jim delodajalci niso plačevali prispevkov za zdravstvo in pokojninsko zavarovanje, kar z drugimi besedami pomeni, da jim od letoš-

njeja 1. februarja dalje delovna doba ne teče! Zato so delavke za 5. julij napovedale stavko, vendar so jo odložile, ker so verjele obljubam, da bodo odgovorni do konca meseca uredili razmere.

V ponedeljek ob 10. uri so se torej delavke Turri-ina zbrale v veliki sejni dvorani skupščine občine Ljutomer (vstop v prostore podjetja jim je bil namreč prepovedan!), da bi od odgovornih dobile kakšno obvestilo o svoji usodi in da bi izvedele, ali drži obljuba ministrice za delo Jožice Puhar, ki je njihovim predstavnikom na sestanku sredi julija zagotovila enkratno zajemčeni osebni dohodek ir da ne bodo ostale brez tistega pol leta delovne dobe, ko podjetje ni plačevalo prispevkov. Vendar se je od vabljenih zbora udeležil le predsednik lokalne vlade Ludvik Bratuša, ki pa več kot enkratne pomoči iz obubožanega občinskega proračuna ni mogel obljubiti. Ker delavke s tem niso bile zadovoljne, so sklenile ostati

v dvorani tako dolgo, dokler ne bodo dobile v roke »kaj konkretnega«. Po prvi prečuti noči so ga dobile. Žal, slabega. Ministrstvo za delo jim je namreč sporočilo, da nima denarja, da bi jim zagotovilo izplačilo ene zajemčene plače, vse v zvezi z neplačanimi prispevki in vprašanjem priznane delovne dobe za ta čas pa se bo moralo rešiti po utečenih poteh, s stečajem podjetja...

Delavke, ki že od februarja niso dobile plač in ki so zaradi svoje nejasne usode torej že na robu obupa, so se ogrožene odločile za stopnjevanje protesta. V torek opolnoči so začele gladovno stavko, o čemer so obvestile predsednika republike Milana Kučana. V sredo popoldne jih je večina sicer šla na delo, ki jim ga je že prejšnji teden pogodbeno ponudil tržiški Peko, vendar se bodo po končanem »šihu« spet vrstile na občino, kjer jih čaka deset delavk...

Damjan Kriznik

SINDIKAT TEKSTILNE IN USNJARSKO-PREDELOVALNE INDUSTRIJE SLOVENIJE

LIUBLJANA, Dalmatinova 4 Telefon in telefaks (061) 110-229 in h. c. 110-033 (int. 221)

- VLADI REPUBLIKE SLOVENIJE
- MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE, Ljubljana

VPRASANJA RAZREŠITVE POLOŽAJA DELAVK PODJETJA TURRI-INN V LJUTOMERU

Sindikata tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije že ves čas spremlja agonija delavk podjetja TURRI-INN v Ljutomeru, ki so v tem trenutku brez socialne in materialne varnosti, zaradi sklopa vprašanj, ki so odprta, vendar so ostala brez odgovora. Sprašujemo se, kdo je odgovoren za kontrolo spremljanja finančno-materialnega položaja mešanih podjetij s pretežno tujim kapitalom in nenazadnje ali je kdo v državi preveril boniteto tujega kapitalista, ki je odšel s propadlega podjetja, ne, da bi poravnal obveznosti tako do države kot do delavk. Sicer pa ali imamo instrument prisile, da bi tuji kapitalist poravnal zapadle obveznosti, ne glede na to ali je v državi oz. ali je odšel iz države.

Zavedamo se, da na ta vprašanja ni zadovoljivega odgovora, zato pozivamo naslovno ministrstvo, da v okviru pooblastil in obljube, ki jo je dala ministrica za delo, takoj pristopi k razrešitvi položaja delavk podjetja TURRI-INN, predvsem pa plačila prispevkov za socialno in materialno varnost delavk od februarja 1993 dalje in zajemčene netto plače.

Položni podjetja in delavk TURRI-INN je še en dokaz, da mora država pred prodajo podjetja tujcem preveriti boniteto vsakega kupca po ustreznih metodologiji, ki je mednarodno znana, predvsem pa dopustiti nakup naših podjetij kupcem, samo ob ustreznih mednarodnih finančnih garancijah. Le tako se bomo izognili poplavi tujih kupcev naših podjetij z dvomljivo boniteto, ki jim je edini cilj izkoristiti ceneno delovno silo, pobrati kapital in dobiček ter iziniti neznan kam, kot je to v primeru italijanskega kupca podjetja TURRI-INN.

Ljubljana, 11/08-1993

- V VEDNOST:
1. Sindikat podjetja TURRI-INN, Ljutomer
 2. Območna organizacija ZSSS Pomurja
 3. Območni odbor sindikata tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije, Murska Sobota
 4. IS SKUPŠČINE OBČINE Ljutomer
 5. ZSSS - Informativna služba
 6. Sredstva javnega obveščanja

KAR JE PREVEČ, JE PREVEČ!

Da so delavci podjetij, ki so prešla v last Sklada za razvoj, večinoma nezadovoljni z novim lastnikom, je že skoraj odveč poudarjati. Tudi o razlogih za nezadovoljstvo delavcev ne kaže razpravljati, saj so si ti bolj ali manj podobni, če ne že kar enaki.

Konec junija je zavrelo 137 delavcem novogoriškega Mebla Notranja oprema. To so skoraj vsi bivši delavci podjetja Meblo Pohištvo, v katerem je bil še pred prenosom Mebla pod Sklad uveden stečajni postopek. Čeprav v stečaju, so proizvodnjo sicer nadaljevali, vendar le do 30. septembra lani, ko jo je stečajni senat zaradi naraščajoče izgube ustavil. Takrat se je začela nova kalvarija. Delavci so s 1. oktobrom sklenili delovno razmerje za določen čas, dva meseca, v novem podjetju Meblo Notranja oprema, ki je nadaljevalo proizvodnjo Pohištva v stečaju in od njega dobilo v najem tudi prostore in opremo. Toda dogovarjanje z upniki, predvsem z novogoriško banko, ki naj bi odkupila dolgove Pohištva v stečaju, postala večinski lastnik podjetja in tako omogočila zaključek stečaja, se je zavleklo. Že sklenjeni dogovori so se kar naprej spreminjali, dokler ni postalo jasno, da iz vsega skupaj ne bo nič. Medtem pa so delavcem v Notranji opremi več časa podaljševali delovno razmerje za določen čas, nazadnje le za 11 dni, od 21. do 31. julija letos. Negotovost nad nadaljnjo usodo in nezadovoljstvo delavcev nad odločitvami odgovornih (sklada, upravnega odbora, direktorja hol-

dinga, sodišča) je doseglo vrhunec v petek, 30. julija. Predvideno je bilo, da bi delavcem ponovno podaljšali delovno razmerje za določen čas »do razrešitve situacije«, vendar največ za dva meseca, delavci pa naj bi bili od prvega do petnajstega avgusta na kolektivnem dopustu. Toda na jutranjem zboru delavcev je bilo povedano, da bi na letni dopust lahko odšla le kakšna polovica delavcev, ostali pa da morajo nadaljevati delo do dokončanja naročila za tujega kupca. Do takrat se lahko obrišejo pod nosom tudi za junijsko plačo. Delavci so odločitev upravnega odbora vzeli kot izsiljevanje, ki je bilo še črno na belem podkrepljeno z grožnjo, da jim bo sicer prenehalo delovno razmerje zaradi odklanjanja dela. Nemalo so jih razjezili zlasti očitki, da je njihovo nedelo oz. slabo delo (neizpolnjevanje plana) največji vzrok za trenutno stanje. Kdo pa ob takšnih plačah, nepopravnemu drugih terjatev delavcev in ob popolnoma negotovi nadaljnji usodi sploh lahko računata na motiviranost delavcev za trdo delo?

Kar je preveč, je preveč. Delavci, ki so bili najprej pripravljeni nadaljevati delo, če jim takoj izplačajo mizerno junijsko plačo,

so zaradi novih groženj svoje zahteve zaostriili: zahtevali so še takojšnje izplačilo celotnega letošnjega in del lanskega regresa za letni dopust, jubilejnih nagrad in povrnitev stroškov prevoza na delo ter prehrano za skoraj celo obdobje od lanskega oktobra dalje. Ker njihovim zahtevam ni bilo ugodeno, pogajanje med vodstvom in predstavniki sindikata, ki so podprli zahteve delavcev, pa ni dalo nikakršnih rezultatov, so se delavci soglasno odločili: dovolj nam je vsega, dovolj nam je nenehnih obljub in skoraj zastojarskega dela. Raje gremo na zavod med brezposelne. Delovno razmerje za določen čas se nam tako in tako izteče 31. julija, v ponedeljek, 2. avgusta pa se pod takšnimi pogoji ne bomo zgledili na delu. Da bi vedeli, kako in kaj naprej, se pred vhomom v tovarniške prostore ponovno dobimo naslednjo sredo zjutraj. V tem času sta oba sindikata (ZSSS in Neodvisnost) v imenu delavcev podala vodstvu podjetja in Skladu skupno zahtevo za poplačilo vseh terjatev delavcev do Notranje opreme.

V sredo zjutraj so se vsi delavci spet zbrali v tovarniških prostorih, kjer so jih sindikalni aktivisti najprej obvestili o vloženih zahtevih in z danim predlogom vodstvu, naj, da se izognejo sodnim sporom, dosežejo pisni sporazum o poravnavi obveznosti do delavcev. Ocenjeno je namreč bilo, da je

to najboljša možnost, da bi delavci dosegli vsaj delno poplačilo svojih terjatev. Nato pa so jim bila pojasnjena vprašanja v zvezi s prenehanjem delovnega razmerja in pravicami iz naslova brezposelnosti.

Po dobrem peturnem izmeničnem zborovanju in dogovarjanju z vodstvom, ki je medtem pristalo na takojšnje izplačilo junijskih plač, s pogojem, da se dokonča proizvodni plan in nadaljuje delo po izbiri letnih dopustov, so ostali delavci neomajni. Raje brezposelnost kot začasno delovno razmerje s takšnimi delovnimi pogoji in nejasnimi perspektivami (upoštevanje še morebitne spremembe zakonodaje s področja zaposlovanja in zavarovanja za primer brezposelnosti). Dosežen pa je bil sporazum, da bodo delavci v naslednjih šestih dneh dokončali naročilo za tujega partnerja, kar bodo opravili po pogodbi o delu, in da bo junijska plača vendarle takoj izplačana.

Delavci Notranje opreme so v tem primeru pokazali svojo odločnost, sindikat se je, kljub nekaterim dilemam, postavil na njihovo stran. Ali to pomeni tudi dokončen pokop možnosti za nadaljevanje proizvodne dejavnosti in s tem za ohranitev vsaj določene števila delovnih mest, pa bo, seveda, pokazala bližnja prihodnost. Možnost za to ostaja. Ali obstaja tudi interes za to, je pa drugo vprašanje.

Darinko Ipavec

DOST MAM!

Sredstvom javnega informiranja in predstavnikom institucij države Republike Slovenije posredujem naslednje sporočilo:

Slovensko demokratično javnost obveščam, da sem se odločil ponoviti gladovno stavko. Prejšnjo sem izvedel v času od 18. do konca junija 1993. S tem dejanjem, za katerega sem se odločil iz obupa nad skrajno pognilimi dejanji mojega delodajalca - družbenega podjetja Kruh-pecivo, p.o., Maribor, nisem uspel doseči temeljnih preminov v delovnopravni sporu, ki ga z njim vodim že nekaj let. Kljub temu, da sem doslej pridobil vrsto potrdil, da so bile kršene moje temeljne pravice iz delovnega razmerja, enako tudi izhodiščne človeške pravice, delodajalec ravna v nasprotju z njimi. Tako na najbolj ciničen način zavrača sklepe in predloge delovnoinšpekcijskih služb, zdravstvenih in pravnih institucij Maribora ter Republike Slovenije. Še več: v zadnjem času se pritisk predstavnikov delodajalca name povečuje. Tako mi je disciplinska komisija podjetja Kruh-pecivo, p.o., Maribor, v petek, 30. junija 1993 izrekla ukrep prenehanja delovnega razmerja. Ta odločitev je posev v nasprotju z mnenji, sklepi in predlogi zgoraj navedenih služb in institucij. Nad to odločitvijo sem skrajno ogorčen in tudi presenečen, saj sem pred dnevi na pobudo inšpekcije za delo iz Maribora imel pogovor z direktorjem podjetja Kruh-pecivo, p.o., Maribor, g. Slavkom Roškerjem. Dosežen je bil načelen konsenz o ureditvi delovnopravnega spora, kar je predvsem v interesu podjetja, meni pa bi to zagotovilo urejanje osebnega in družinskega življenja.

Takšno dejanje, kakor je sklep o prekinitvi delovnega razmerja, za kar ni nobenih realnih podlag, kaže na to, da je dobil delovnopravni spor med mojim delodajalcem in mano posev osebno konotacijo. Pri tem je najbolj v ospredju g. Cilka Vogrin, direktorica splošnega kadrovskega sektorja podjetja Kruh-pecivo, p.o., Maribor, ki ves čas delovnopravnega spora negira in zavrača odločitve delovne inšpekcije Maribora in Republike Slovenije, zdravstvenih in socialnih služb Maribora in Republike Slovenije ter sodišča združenega dela v Mariboru in Republike Slovenije. Vse odločitve navedenih institucij so že tudi pravnomočne. Do njih se obnaša skrajno podcenjujoče in posmehljivo, krepko pa tudi načena že tako skromne elemente pravne, demokratične in socialne države, kakršna bi naj bila po vseh opredelitvah Republike Slovenije. Očitno je dobobra spoznala, da je delavec v tem času posev brezpraven objekt manipulacij vodilnih in vodstvenih delavcev družbenih podjetij ter podjetij v zasebni lastini, da je nanj odprta »prosta sezona lova«. Gospa Cilka Vogrin najbrž tudi dobro ve, da ob takšnih razmerah ne bo odgovarjala za svoja dejanja in postopke, ki so posev v nasprotju z normalnimi moralnimi normami, čeprav je z njimi na najbolj grob način prizadela integriteto mene in moje mlade slovenske družine. Kritje za to si je in si še bo poiskala za zaveso družbenega podjetja in njegovih organov. Morda pa je že zdavnaj prišel čas, da se zaposleni v podjetju Kruh-pecivo, p.o., Maribor, resno povprašajo o njenih načinih in metodah dela ob spoznanju, da je podjetje doslej izgubilo kar nekaj sporov, katerih nosilec in pobudnik je bila. S tem je bila podjetju povzročena precejšnja materialna škoda, trpel pa je tudi njegov poslovni ugled. Je mogoče tudi zaradi tega vsakdanji kruhek Mariborčanov dražji, kakor pa bi smel biti po sklepu vlade Republike Slovenije?

S sklepi inšpekcijskih služb dela, zdravstvenih institucij in sodišča združenega dela je bilo delodajalcu naloženo, da me zaradi mojega zdravstvenega in delazmožnega stanja, ki je tudi posledica mojega poprejšnjega dela pri njem, razporedi na meni in mojemu stanju primerna dela. Kljub temu so se odgovorni, predvsem pa g. Cilka Vogrin, iz podjetja Kruh-pecivo odločili, da me razporedijo na delo, ki so v nasprotju z mojo delazmožnostjo in zdravstvenim stanjem. To je odločilno vplivalo na moje zdravje. Dalje sem ravnal v skladu s sklepi delovnoinšpekcijskih služb, kar je privedlo do disciplinskega postopka zoper mene in do prekinitve delovnega razmerja. Omeniti moram, da je ta odločitev skregana z vsem, kar sodi v normalne človeške postopke, in posev izven pravnih norm, še posebej zato, ker še ni bila izrečena dokončna odločba sodišča združenega dela pri ZPIZ-u o mojem invalidnem stanju, ki je posledica dela v podjetju Kruh-pecivo, p.o., Maribor.

Vsi dosedanja postopki in ukrepi predstavnikov delodajalca (g. Cilka Vogrin) kažejo na to, da sem postal zgolj objekt najrazličnejših asocijalnih, šikaniranj. Ali je res prišel čas, ko smo delavci postali zgolj sredstva, s katerimi lahko posamezniki iz vrst delodajalcev ravnavajo kakor svinja z mehomo?

Zaradi vsega, kar se mi je doslej pripetilo v tej mladi »demokratični, pravni in socialni« državi Republiki Sloveniji, sem se odločil ponoviti gladovno stavko, tokrat v ekstremni obliki, vse do dokončne razrešitve v obliki potrditve temeljnih elementov pravne in socialne države ali tudi mojega konca. Drugačnih možnosti preprosto ne najdem in ne vidim.

Upam, da se boste odzvali na moje sporočilo z objavo v sredstvih javnega informiranja in z dejanji v okviru institucij, ki jih predstavljate. S tem se boste v neki meri pridružili mojim prizadevanjem za okrepitev in utrditev delovanja pravne države, čeprav v okviru mojega osebnega primera.

Estremno gladovno stavko bom pričel 9. avgusta 1993 ob 9. uri pred upravnim poslopjem podjetja Kruh-pecivo, p.o., Maribor, UL Jožice Flander 2 (v neposredni bližini Kovinotehne, MAK-center na Tezemu).

Hvala za razumevanje in pomoč!

Zoran Flis

anes vsak deseti, jutri deveti, osmi ...

SKOZI ENO UHO NOTER, SKOZI DRUGO VEN

V DE smo že nekajkrat pisali o tem, na kako slab glas je prišla delavskopravna in socialna zaščita delavcev v naši sicer »demokraciji« (in domnevno celo socialni, kot kaže v ustavi) državi Sloveniji. Vendar brez pravega haska: za to pristojnim ministrom gre takšno branje skozi eno uho noter, skozi drugo ven. Razumljivo, da je bilo tudi zato na sodiščih združenega dela (v ukinjanju) lani v Sloveniji vloženih 12.543 pravnih pravnih zadev, iz preteklega obdobja pa jih je ostalo nerešenih še 6.988. Če primerjamo podatke s tem, da je v Sloveniji (še) zaposlenih 800.000 ljudi, je vsaj deset odstotkov delavcev v sporu z delodajalci.

Med najpogostejšimi vlogami delavcev na sodišču združenega dela so sporne zadeve zaradi prenehanja delovnega razmerja. Za jesen napovedano lastninjenje o pomenilo tudi nove presežne delavce, »grozi« tej edini delavskozaščitniški ustanovi (poleg sindikatov seveda), ob že nani prenatrpanosti z delom, še dodaten naval vlog.

Kdor ima vpogled v analize gospodarskih razmer v državi (zadostuje pa tudi redno prebira časopise), vé, da že nekaj let doživlja med slovenskimi mesti najhujše gospodarske težave in socialno tisko Maribor. O tem priča tudi naval vlog na tamkajšnje sodišče združenega dela, o čemer je novinarjem spregovoril njegov predsednik Stanko Omerzu. Mariborsko sodišče združenega dela obsega najst občin (v grobem obrisu: od Ormoža do Slovenj Gradca). Lani je prejelo 471 novih spornih zadev. Ob nerešenih 1996 iz prejšnjih let se je na sodniških mizah nakopičilo 3335 vseh vlog. Rešili so jih 930, 32 odstopili, tako da so ob koncu lanskega leta ostale nerešene 1404. Zadnji dve leti (1991/92) je prišlo do skokovitega porasta vlog. Letos do junija je bilo vloženi kar 930 novih zadev; v letu 1991 – ko je bilo vlog največ, kakor tako sodišče obstaja – pa jih je bilo 139. To pomeni, da je v prvi polovici letošnjega leta to sodišče prejelo petdeset odstotkov več vlog kot v celem letu največjega »navala«. Strokovna sodelavka pri podravskih svobodnih sindikatih Veselava Krašovec pa je dodala, da je postopku 7000 spisov, ki so jih na to sodišče vložili delavci prek sindikata.

Vso to kopico spisov pa rešujejo le trije sodniki in še predsednik mariborskega sodišča združenega dela sam, kar – po mnenju Stanka Omerzua – ključni vzrok za počasnost postopkov. Že zdaj je jasno, da s takim kadrovskim

sestavom ne bomo mogli sproti reševati tekočih zadev, kaj šele zaostanke iz preteklih let (že leta 1989 je znašal zaostanek tisoč nerešenih vlog). Na republiko pravosodno ministrstvo smo lani naslovili – podkrepljeno s podatki iz analize – prošnjo za kadrovske okrepitve, pa nam je odgovorilo, da bo treba počakati na načrtovano reorganizacijo sodišč,« je še pojasnil Omerzu.

Tako na mariborskem sodišču kot pri vseh drugih v Sloveniji je največ spornih zadev vloženi zaradi prenehanja delovnega razmerja, nespoštovanja obveznosti iz kolektivnih pogodb (očitno se podpisniki kolektivnih pogodb še ne zavedajo, da gre za dokument, ki ga je treba uresničevati), pa sporov zaradi nesoglasij delavcev s ponudnimi predlogi pogodb o zaposlitvi, in še zaradi prenehanja delovnega razmerja, zlasti pri zasebnih delodajalcih. Zadnje čase je tudi veliko

predlogov, kjer se kot predlagatelji pojavljajo skupine delavcev, kar pomeni težje reševanje zadev, dodaja Omerzu.

»Tudi sami smo kritični do počasnega reševanja vlog; to namreč spodbuja delodajalca, da ravna nezakonito – posledica pa je spet povečano število vlog. Naše izkušnje so, da se 'cirkus' pravzaprav začne šele po izrečni sodbi. Pogosto se namreč zgodi, da delavec sodbo dobi, a delodajalec ne uresniči zahtevanega. Potem vlagamo na sodišče izvršbe, kar pomeni, da se vsa stvar ponovno zavleče. V tem času pa se morda delodajalec že zamenja, firma lahko propade. Kje naj potem iščemo te ljudi? To so ogromni stroški – za vso našo družbo.«

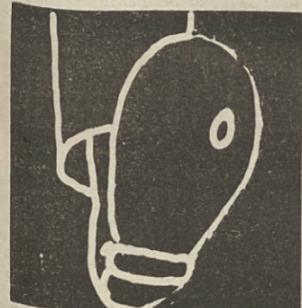
Še dobro, da imajo delavci sindikat, sindikat pa pravno službo, ki delavcem brezplačno svetuje ali kako drugače pomaga. Tudi v Mariboru.

»Družbeni pravobranilec samoupravljanja (ki pa so ga nedavno v Mariboru ukinili) je bil v isti hiši kot smo mi,« je novinarjem Večera dodal Omerzu. »Njegova vloga je bila preventivna – svetovanje, da do spora ne bi prišlo. Pri nas (na Glavnem trgu 17, soba 9) imamo vsako sredo od 8. do 12. in od 13.30 do 16.30 ure organizirano brezplačno pravno svetovanje. Zaradi ukinitve pravobranilca se je pri nas močno povečalo povpraševanje po takšnem svetovanju. Lani smo svetovali vsaj v 1500 primerih.«

Brezplačno pravno svetujejo tudi pri podravskih svobodnih sindikatih, kjer imajo organizirano svojo pravno službo. Njegovim članom svetujejo štirje diplomirani pravniki.

In kaj ob vsem tem država? Država že lep čas načrtuje »preoblikovanje sodišč združenega dela v delovna oziroma delovno-socialna sodišča«. Državni zbor naj bi dal zanje zeleno luč enkrat jeseni. Dotelej pa bo življenje teklo naprej po starem: vloge na mizah preostalih sodniških sodišč združenega dela se bodo kopičile tudi v teh pasjih dneh. In ne bo dolgo, ko bo v sporu s svojimi »demokraciji« zakoni, gospodarji in državo že vsak deseti, osmi delavec... Kam pa takšno naglo naraščanje jeze pelje, se ve – iz zgodovine.

V. O.

Razkrinkana zarota

RESNICA O OROŽJU, odkritem v Mariboru? Vojsna za Slovenijo še ni končana! DANIEL MALEŃŠEK, tajnik Slovenskega nacionalno socialnega liberalnega bloka, je orožje povezal z nekdanjim izvršnim sekretarjem CK ZKS in nastopom Milana Kučana pod Najevskega lipo in pribil:

»Orožje v Mariboru je bilo pripravljeno za oborožitev prostovoljskih odredov, ki bi ukrepali po navodilih svojih gospodarjev.«

Mračni skrivnosti še bolj do dna se je dokopal najpronicljivejši med poslanci, Marjan Poljšak:

»Zakaj sumim, da gre za oboroženo zaroto?

• Tolikšna količina orožja ni mogla biti namenjena trgovini. Bila je torej takoj uporabna v Mariboru.

• Maribor pa je največje DELAVSKO SREDIŠČE v Sloveniji, kjer je največ brezposelnih, največ zaposlenih z najnižjimi

dohodki in največja tradicija odpora delavstva!

• Brezposelnost in nizke plače v (zanimivo!) kovinarstvu, kjer so kovinarji sploh primerni za oborožene upornike, so tudi posledica načrtnega ustvarjanja socialne krize in možnih socialnih nemirov. Kovinarji so najsposobnejši ljudje, stroka, v kateri delajo z železom v tovarni, tako delajo z orožjem na bojišču.«

ANALITIK, KI BO TE UMNE MISLI PRIMERJAL S ŠOLO ZGODOVINE NA 1. STRANI, BO TA DVA CVETOVA SLOVENSTVA LAHKO LE PODPRL!

Zeniška zveza

Začelo se je pravzaprav 10. maja, ko je ZSSS obiskal predsednik sindikata železarne Zenica, Dragan Gačnik (DE št. 21, 13. maja 1993). Res se je prizvito pripodil pod krinko člana delegacije Združenja Slovencev območja Zenica, toda po zaslugi Malenška in Poljšaka je zdaj tudi ta krinka padla!

Mož je za javnost nekaj nakladal o zeniškem gospodarstvu, srbskih agresorjih, mlet o slovenski pomoči, ki naj bi jo to gospodarstvo pričakovalo tudi po koncu vojne v BiH...

• Zdaj so stvari kristalno jasne. Orožje je takrat na mariborskem letališču res že čakalo, da ga Janez Janša odpošlje vojski Alije Izetbegovića. Ker pa se je zalomilo na pogajanjih, koliko provizije naj bi naš vojni minister pri tem poslu vtaknil v žep, je Izetbegoviću zavrelo.

Strah pred blazno sindikalno močjo je bil le zadnja kaplja. »Čemu naj se borim,« je Alija priznal slovenskim sindikalistom. »Najprej moram premagati Srbe, potem Hrvat, in ko bom priboril svobodo in, lo-

gično, hkrati z njo demokracijo, se mi bodo uprli sindikati in vse to podrl!«

Alija, podučen iz slovenske prakse, se je nepotrebnim žrtvam izognil in že vnaprej sklenil kupčijo s sindikati, svojimi zaradi preventive in slovenskimi v prid bodočim dobrim odnosom.

Tako je na Dalmatinovo 4 poslal Dragana Gačnika s pooblastilom, naj si z orožjem v Mariboru mirno postrežejo. Edini njegov pogoj je bil, naj ga dobe predvsem člani SKEI, češ, kovinar je le kovinar.

V tako centralizirani organizaciji (dokaz članarina!), kot je ZSSS, ta pogoj seveda ni bil sprejet v celoti.

Usodni junij

Predsedstvo je na tajni seji sklenilo, naj priprave sprožita in idejno vodita Metka Roksandič in Gregor Miklič. Metka si je to čast zaslužila, ker je orožje tako in tako čakalo v Mariboru, in zaradi možnih neljubih natoleganj o zapostavljeni provinci. Tandem pa so kar same izbrale njune tesne vezi in dobre izkušnje pri sodelovanju v pogajalski skupini.

Od ideje do izvedbe je bilo ob takem kadru, kot je šef SKEI Albert Vodovnik, le še korakec. Možak, ki ga je do častniškega čina izsolala zloglasna JLA in ki tudi sicer slovi kot dober poznavalec represivnih institucij, je še primaknil sad dolgoletnega sindikalnega boja, napol ilegalne taktike iz polpretekle zgodovine in odkritih bojev novejšega časa:

Ukaz je bil odločen, kratek, jasan, kakršen ukaz mora biti: »Vse orožje v Ljubljano!«

Kot imata Malenšek in Poljšak agente v sindikalnih vrstah (kako bi sicer razkrila tako pre-

vežano zaroto?!), jih ima tudi Bertl v njuni. Vedel je, da po njuni pronicljivi logiki sodeč glavni udar pričakujeta v Mariboru, in nakanil se jima je zmešati štrene.

Branko Medik, operativec pri tem poslu, naj bi orožje spravil v prestolnico, od tod pa...

(Opomba: glej zemljevid).

Posledice? Na to nas je groza pomisliti. Ko smo brali štabne načrte, so nam šle vse dlake pokonci. Že tajni dogovor med Bertlom in Francetom Tomšičem je grozljivka, ki ni za nežne duše – France je obljubil, da bo v zarotniške vrste vključil vseh svojih 999.999 članov, če mu le odstopijo 10 odstotkov orožja. Poleg kalašnikov je bil njegov edini pogoj, da mu SKEI odstopi toliko svojih članov, da bi Jožici Puhar le dokazal tistih zahtevanih 10 odstotkov, ki mu zagotavljajo reprezentativnost vsaj v eni panogi.

Zarota je razkrinkana, hvala bogu! Resničnost odkritih skrivnosti s svojo moško besedo zagotavlja že Malenšek in Poljšak. Nejeverne Tomaže, če bi se res še kakšen našel, pa bi oprepričala prav Tomšičeva bitka za 10 odstotkov kovinarjev. Če bi zarota uspela, bi mu bili zajamčeni – tako pa...

X 25

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO

s komentarjem

Komentirata Gregor Miklič in Brane Mišič
Cena 950,00 SIT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil
Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«.
Cena 460,00 SIT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem.
Cena 670,00 SIT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače
Cena 400,00 SIT

● Aleksej Cvetko

NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti. Cena 680,00 SIT

● Emil Rojč

KARIERA KOT SPREMINJANJE

Priročnik za podjetništvo in razvoj kadrov
Cena 850,00 SIT

● Več avtorjev

SOCIALNA DRŽAVA

Zbornik razprav za VARNOST, SVOBODO, SOLIDARNOST IN PRAVIČNOST
Cena 600,00 SIT

● Aleksej Cvetko

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVM

Novi Zakon o zdravstvenem zavarovanju – Razlage vseh sprememb in vseh oblik prostovoljnega zavarovanja občanov
Cena 580,00 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČRP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Sploš. kol. pog. izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Moje pravice na izv. ● Nova ureditev ...
..... izv. ● Stanov. razmerja izv. ● Kariera kot
..... izv. ● Delavci in uprav. izv. ● Socialna država ...
..... izv. ● Nova del. zakon. izv. ● Zdrav. zav.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: Žig Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČRP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

Razveseljujejo naj tisti, ki znajo ...

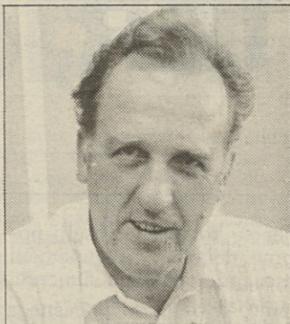
»Če je štajersko vino tako dobro, da ga je škoda piti, potem smo mi na boljšem, ker je naše vino dobro za delavce.« je za začetek povedal direktor Agroinda Silvester Lemut. Gre za firmo, v kateri je tudi Vipavska klet, ki je najstarejša na Slovenskem in bo prihodnje leto slavila stoletnico. Agroind, ki ima tudi veliko mlekarno, je eden od štirih samostojnih delov bivšega velikega Kmetijskega kombinata iz Vipavske doline.

Znano deseto poglavje zakona o zadrugah velja tudi za Agroind. Zato tudi Vipavci čakajo na odločitev ustavnega sodišča, pred katerim so vsa živilska podjetja, našeta v tem zakonu, sprožila spor. Lemut meni, da gre za zelo poseben zakon, ki bo kmetijstvo uredil po meri zadrug. Lemut misli, da zadruga v tržnem gospodarstvu nimajo realnih možnosti, ker je članstvo v zadrugah stvar prostovoljne odločitve, in ker kmetje ne jamčijo za zadrugo, niti ona zanje. Če smo Lemuta prav razumeli, je takšen res poseben zakon posledica uspešne strategije strank, ki imajo v ospredju politične, ne pa ekonomskih ciljev.

Vipavska živilska industrija trenutno čaka na ureditev odprtih lastninskih vprašanj. Čakajo pa tudi na konec sodnega postopka zaradi določbe, s katero je kmetijsko ministrstvo dalo zadrugam na razpolago del premoženja agroživilskih organizacij. Vipavci potrebujejo tudi dokončno odločbo vrhovnega sodišča o tem, kdo je lastnik njiho-

vega velikega premoženja. Ne gre le za vrnitev zadržnega premoženja, ampak tudi za premoženje, nastalo s skupnim poslovanjem v zadnjih letih. Po Lemutovem mnenju bodo agroživilci uspeli, če bodo v prihodnje sedanje premoženje upravljali enakopravno z zadrugami oziroma s kmeti, ki se v njih združujejo. Del premoženja naj bi dobila tudi država, ki bi skupaj z delavci in kmeti soupravljala njihovo vinsko klet, ki je največja v Sloveniji. Takšno mnenje direktor utemeljuje s številnimi dokazi, da kmetije dobro gospodarijo samo na svojem, ne pa v zadrugah. Po podatkih ima tri četrtine slovenskih zadrug velike gospodarske težave in po tem lahko sklepamo, da zadrugištvu ni izhod iz sedanje krize, ki krepko pesti tudi kmetijstvo.

Razlog za neuspešnost zadrug je tudi nujnost, da poslujejo v javnem finančnem prometu. Tisti zasebni kmetje, ki poslujejo boljše od zadrug, živijo od nejavnega prometa, od katerega

Silvester Lemut, direktor Agroinda

ne plačujejo nobenih davkov. Ker mora zadruga delovati javno, po Lemutovem mnenju ne more konkurirati zasebnim kmetom. Z vsemi temi argumenti Lemut nasprotuje tistim, ki brez dokazov širijo nezaupanje do sedanjih družbenih kmetijskih organizacij.

Če pri upravljanju teh podjetij delavci ne bodo enakopravni, lahko kmetijstvo zaide v še večjo krizo, v kateri bodo propadla še preostala podjetja. Po tem črnem scenariju bodo kmetje jemali svoj del dobička, ne da bi ga vlagali nazaj v proizvodnjo. Razvoj se bo zato ustavil in to bi lahko bil začetek konca podjetij, kot je Vipavska klet in Vipavska mlekarna. Takšen črn scenarij bi lahko preprečili kmetje, ki redno sodelujejo z družbenimi podjetji, in ki vedo, da polovica slovenskih vin, ki se javno tržijo, prihaja iz Vipavske kleti in Dobrovolega v Goriških Brdih. Pomagalo bi lahko tudi prosvetljeno vodstvo politične stranke, v kateri so organizirani kmetje.

Lemut pa ugotavlja, da Vipavska zadruga na žalost vodijo kmetje, ki z njo najmanj poslujejo. Po njegovem mnenju Slovenija uvaža cenena vina le zato, ker po uradnih podatkih trži manj domačega vina, kot ga popijejo njeni prebivalci. Paradoks je, da se kljub temu vinske kleti otepajo z zalogami, ki so verjetno večje od prognoziranega letošnjega pridelka.

Črn scenarij propada agroživilstva je zaradi stremeljenj v kmečki stranki po mnenju direktorja Agroinda in enologa Drago Plahute zelo verjeten. Do njega lahko pride kljub propadu bližnjih Goriških Brd, kjer je na boljšem le peščica največjih kmetov. Večini tistih, ki so prejšnja leta oddajali grozdje, pa bo vse to ostalo doma, saj vina ne znajo niti predelovati, kaj šele prodajati. Za pridelovalce grozdja v Brdih so vedno skrbeli drugi. Pred drugo vojno so koloni delali za veleposestnike iz Furlanije. Po vojni pa je za vinogradnike skrbel velika klet, ki so jo sami pomagali zgraditi.

Lemut misli, da bi naša oblast morala bolj zaupati vsem tistim, ki bodo še naprej delali v agroživilstvu in ki so zaslužni za premoženje svojih organizacij. Zakon preveč poudarja obliko (zadruga), premalo pa upošteva, da bodo morale agroživilske organizacije poslovati s kapitalom v tržnih odnosih. Kolektivna lastnina na trgu nima pravih možnosti.

Agroind zaposluje 235 delavcev, 100 v vinski kleti, 100 v mlekarni, preostale pa v strokovnih službah in servisnih dejavnostih. Povprečno prejemajo po 46 tisočakov in pri plači nikoli ni zamude. Izgube ne poznajo. V podjetju deluje le en sindikat in z njim se lahko pogovarjamo, pravi Lemut. Predsednik sindikata je na takšnem delovnem mestu, da me lahko vsako jutro najde in sproti rešuje vse probleme delavcev.

Delavci kljub temu niso najbolj zadovoljni. Vedo pa, da bi višje plače pomenile tudi večje davke, ki grejo državi, je dodal enolog Drago Plahuta. Že pred leti je dejal, da je od vseh dobrih vin zanj najboljše tisto, ki je prodano in plačano. Mišva s fotoreporterjem Saškom sva dobila vsak svoj karton in misliva, da je souvignon 92 odličen. Strinjava se tudi s tistimi, ki pravijo, da naj imajo tisti, ki ga znajo narediti, še naprej možnost z njim razveseljevati.

F. K.

Enolog Drago Plahuta s trofejnim sodom (Sliki: Sašo Bernardi)

Po čem smo (pre)živeli?

Ocenjeni življenjski stroški tri- in štiričlanske družine za julij 1993

JULIJ 1993

Skupina dobrin iz košarice	tričlanska delavska družina			štiričlanska delavska družina			indeks cen življenjskih potrebščin VII. 93/IV. 93	indeks cen življenjskih potrebščin VII. 93/VI. 93
	poprečni stroški	minimalni stroški	mini. mes. stroški	poprečni stroški	minimalni stroški	mini. mes. stroški		
1. Hrana	33421,85	26017,86	26017,86	41897,15	31771,01	31771,01	102,40	100,60
2. Pijača	4324,16	1600,66	1600,66	4347,34	1610,60	1610,60	102,70	100,20
3. Kajenje	2442,00	1320,00	1320,00	2442,00	1320,00	1320,00	100,00	100,00
4. Oblačila	17424,98	10898,75	456,83	21670,95	13574,69	503,85	103,80	100,70
5. Obutev	4025,65	3063,95	0,00	4746,46	3413,43	0,00	104,80	100,70
6. Stanovanje	8747,15	6270,57	4497,31	10713,95	7572,43	5425,85	105,70	102,00
7. Ogrevanje, razsvetljava	13113,33	9234,22	7608,55	16175,85	10967,01	9014,21	103,70	99,90
8. Gospodinjska oprema	9954,00	5249,61	0,00	11761,81	6065,99	0,00	102,90	101,00
9. Higijena, zdravstvena nega	8231,16	6916,35	5080,72	9416,48	7841,88	5980,07	103,40	101,00
10. Izobraževanje, kultura, razvedrilo	16601,68	6937,04	3740,72	19258,93	8014,63	3861,86	109,40	101,80
11. Prometna sr. in storitve	21231,63	7078,30	2789,78	26303,48	9485,67	3166,35	102,00	100,00
12. Razni predmeti in storitve	1893,14	1141,74	0,00	2364,49	1289,51	0,00	103,40	100,80
13. Drugi izdatki	15452,95	3206,63	2567,54	17096,33	3389,22	2567,54	103,40	100,80
SKUPAJ (v SIT)	156863,69	88935,70	55679,95	188195,24	106316,08	65221,33		
stopnja rasti VII. 93/IV. 93	3,72	3,63	3,36	3,70	3,60	3,32		
stopnja rasti VII. 93/VI. 93	0,74	0,76	0,73	0,74	0,76	0,72		

Struktura življenjskih stroškov Mesec: JULIJ 1993

1. Hrana	21,3	29,3	46,7	22,3	29,9	48,7
2. Pijača	2,8	1,8	2,9	2,3	1,5	2,5
3. Kajenje	1,6	1,5	2,4	1,3	1,2	2,0
4. Oblačila	11,1	12,3	0,8	11,5	12,8	0,8
5. Obutev	2,6	3,4	0,0	2,5	3,2	0,0
6. Stanovanje	5,6	7,1	8,1	5,7	7,1	8,3
7. Ogrevanje, razsvetljava	8,4	10,4	13,7	8,6	10,3	13,8
8. Gospodinjska oprema	6,3	5,9	0,0	6,2	5,7	0,0
9. Higijena, zdravstvena nega	5,2	7,8	9,1	5,0	7,4	9,2
10. Izobraževanje, kultura, razvedrilo	10,6	7,8	6,7	10,2	7,5	5,9
11. Prometna sr. in storitve	13,5	8,0	5,0	14,0	8,9	4,9
12. Razni predmeti in storitve	1,2	1,3	0,0	1,3	1,2	0,0
13. Drugi izdatki	9,9	3,6	4,6	9,1	3,2	3,9
SKUPAJ:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Zavod Republike Slovenije za statistiko
Izračun: Strokovna služba Sveta ZSSS

KOMENTAR: V mesecu juliju 1993 so se tako cene življenjskih potrebščin kot tudi drobnoprodajne cene (inflacija) povišale za enakih 0,8 odstotka. Gre za naključje, saj metodologija pri izračunu obeh podatkov ne upošteva istih artiklov, niti ni ponderacija cen istih artiklov enaka.

Znova opozarjamo na novo kolono v zgornji razpredelnici, v kateri so podatki o rasti posameznih sklopov cen v zadnjem mesecu. Dodana je tudi nova vrstica, v kateri so podatki o julijski podražitvi vseh 6 košaric za nekaj več kot 0,7 odstotka v primerjavi z junijem 1993.

Strokovna služba

Sindikalna lista

Prvi del

1. Dnevnice

- cela dnevnic (nad 12 ur do vključno 24 ur odsotnosti) 2.500
- polovična dnevnic (nad 8 do 12 ur odsotnosti) 1.200
- znižana dnevnic (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča 2 uri po njem) 900

2. Kilometrini

(od 31. 7. 93) 20,6

3. Ločeno življenje

24,60

4. Prenosične se izplačuje po predloženem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila v višini

5. Regres za prehrano

5,200

KAJ DELAJO

v samostojnih sindikatih

Pergam - konfederacija sindikatov Slovenije

Na podlagi prvega odstavka 10. člena Zakona o reprezentativnosti sindikatov izdajam v zadevi pridobitve lastnosti reprezentativnosti Konfederacije sindikatov Slovenije Pergam, naslednjo

ODLOČBO

Pergam, Konfederacija sindikatov Slovenije, v katero se povezujejo sindikati v panogah:

- proizvodnja in predelava papirja
- grafična dejavnost ter
- časopisno informativna in založniška dejavnost

se določi kot reprezentativni sindikat za območje države.

Obrazložitev:

Pergam, Konfederacija sindikatov Slovenije je dne 9. 6. 1993 vložila pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve zahtevo za pridobitev reprezentativnosti ter predložila dokazila o izpolnjevanju pogojev za pridobitev lastnosti reprezentativnosti, določenih v 6. in 8. členu Zakona o reprezentativnosti sindikatov.

V postopku za pridobitev lastnosti reprezentativnosti sindikata je bilo ugotovljeno, da je Pergam, Konfederacija sindikatov Slovenije, demokratska, samostojna interesna organizacija, ki ima članstvo v sindikatih panog: proizvodnja in predelava papirja, grafična dejavnost ter časopisno informativna in založniška dejavnost. Pergam, Konfederacija sindikatov Slovenije deluje neprekinjeno več kot 6 mesecev ter je neodvisna od državnih organov in delodajalcev, kar je razvidno iz njenega delovanja. Pergam, Konfederacija sindikatov Slovenije se financira pretežno iz članarine in drugih lastnih virov, kar dokazuje z bilanco stanja prihodkov in odhodkov na dan 31. 12. 1992.

Na podlagi podpisanih pristopnih izjav članov je ugotovljeno, da se v Pergam, Konfederacijo sindikatov Slovenije združujejo sindikati različnih panog in da je v posamezni panogi včlanjenih več kot 10% vseh delavcev iz te panoge.

Iz navedenega izhaja, da so izpolnjeni vsi pogoji za pridobitev lastnosti reprezentativnosti Konfederacije sindikatov Slovenije Pergam, določeni v 6. in 8. členu Zakona o reprezentativnosti sindikatov, zato je odločiti, kot je v izreku, ki je s tem utemeljen.

Jožica Puhar, ministrica

DE KANAL - DE

ski klub, v katerem se mladi ukvarjajo z deskanjem in čolnarjenjem. Starejši Brian, ki ga tamkaj mladi zelo cenijo, je že član tega kluba; z rad pa bi se mu pridružil tudi mlajši Tony, ki si na vse načine prizadeva pridobiti si »klaplo«, ki povzroča neneh nered, prepire in neuspešnosti. Zato se Brian odloči ustanoviti lasten klub, kar pa seveda ni preprosto, saj zahteva soglasje mestnih oblasti. Fantje se izkažejo z vrsto pogumnih dejanj - med drugim reševanje življenja preveč pogumnih turistov - in si pridobijo potrebno zaupanje. Pomoč je zagotovljena, a težav ni malo, pletov še ni konec...

Dečki iz Bungale bodo »nasopili« v nedeljo, 15. t.m., ob 13.05 na TVS 1.

Križkraž

V letošnji seriji oddaj Križkraž so govorili o marsičem: od opere, uniform, letenja, literature, gledališča... do fotografije. Najbolj zanimiva je bila - sodeč po pisnih gledalcev - oddaja o simbolih in astrologiji, zato smo v avgustovsko oddajo povabili astrologinjo Ivano Salamun, ki nam bo kratko predstavila znak leva in spregovorila o planetarnih vplivih na naše razpoloženje v avgustu. Poletje je tudi čas, ko se lahko vključite v številne poletne šole in tečaje: plesne, raziskovalne, glasbene, pa tudi duhovne. In ker bo te dni izšla knjiga Dušana Doblanoviča Ognjena pot s podnaslovom Malo strahu in veliko smeja, so ga potabili v studio, da bi vam razložil, za kakšno vrsto očiščenja gre pri tem eksotičnem ritualu hoje po žerjavici.

Križkraž bo na sporedu v soboto, 14. t. m. ob 20.30 na 1. programu.

Dečki iz Bungale

Bungala je moderno letovišče ob avstralski obali. Tony in Brian se tja preselita skupaj s starši. Oče je izvedenec za deskanje in član reševalnega kluba, v Bungali pa je mlad-

Gore in ljudje

Avgustovska oddaja Gore in ljudje bo namenjena predvsem tujim gledalcem. Razprava o zaščiti sten Križkega roba je bila povod za to, da ekipa oddaje obiskala eno najbolj znamenitih evropskih plezališč. Hvalilijanski Arco. Janez Jeglič in Mitja Praprotnik, ki sta spomladaj plezala v narodnem parku Yosemite v ZDA, sta strnila svoje vtise o tamkajšnjih zaščitni naravnega okolja in seveda o izredno zahtevnem tehničnem plezanju v znameniti steni El Capitan. Predvsem pa bodo oddajo posvetili letošnji odpravi na K 2, odpravi, ki je bila uspešna in tragična hkrati, saj druga najvišja gora na svetu terja življenje skofjeloškega alpinista Boštjana Kekca, Zvonko Požgaj in Boris Sedej pa sta dobila hude telesne škodbe zaradi ozeblin.

Oddaja bo na sporedu v torek, 17. t.m., ob 20.40 na TVS 1.

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 31

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 326-982; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

- 1. Apartmaji na Kopah** – opremljeni za 4 osebe: bivalni del, kuhinja in TWC. Cena 35 DEM. Termini po 20. avgustu.
- 2. Hišice na Veliki planini** – za 6 do 8 oseb, dve oz. tri sobe, dnevni prostor, kuhinja, sanitarije – kočica ima elektriko. Cena 44 DEM v tolarški protivrednosti.
- 3. Apartmaji Kaninska vas** – za 4 osebe, v celoti opremljeni. Cena 38 DEM v tolarški protivrednosti. Termini po 20. avgustu.
- 4. Kranjska Gora – Jasna** – tri- ali štiriposteljne sobe z etažnimi sanitariji. Cena polnega penziona 32 DEM, polpenziona 27 DEM v tolarški protivrednosti.

Morje

- 1. Apartmaji v Lanterni pri Poreču:** termini od 9. 8. do 20. 8.

apartma za 3 osebe	57 DEM dnevno
4 osebe	71 DEM dnevno
5 oseb	85 DEM dnevno
6 oseb	98 DEM dnevno
- 2. Hotel Tamaris pri Poreču:** termini od 9. 8. do 20. 8.

polpenzion enoposteljna s. dvoposteljna s.	56 DEM dnevno
52 DEM dnevno	
- 3. Apartmaji Pical pri Poreču:** termini od 9. 8. do 20. 8.

apartma za 4 osebe	76 DEM dnevno
5 oseb	81 DEM dnevno
6 oseb	86 DEM dnevno
- 4. Nerezine Mali Lošinj** – tri-, štiri- ali večposteljni apartmaji z vso opremo, možnost lastne priprave hrane. Cene: od 23. 8. do 12. 9. 16 DEM/osebo/dan.
- 5. Duga uvala pri Puli** – enosobna stanovanja. Cena 30 DEM na dan. Termini po 21. avgustu.
- 6. Apartmaji v Nerezinah**, otok Mali Lošinj – za štiri osebe v drugi polovici avgusta, 7 do 10 dni. Cena 58 DEM za apartma.
- 7. Malinska, otok Krk** – apartmaji za

2 osebi	23 DEM dnevno
3 osebe	33 DEM dnevno
4 osebe	43 DEM dnevno
5 oseb	54 DEM dnevno

 Termini po 20. avgustu.

8. Červar – apartma za štiri osebe. Prosti termini od 20. avgusta dalje. Cena 47 DEM v tolarški protivrednosti.

9. Enosobno stanovanje v Barbarigi pri Puli – opremljeno za 4 osebe: dnevni prostor s kuhinjsko nišo, spalnica, kopalnica. Termini od 14. 8. do 1. 9. Cena 35 DEM.

10. Konteiner v AC Lanterna – prosti termini v avgustu. Možnost bivanja za 4 osebe. Cena 33 DEM v tolarški protivrednosti.

C. IZLETI

OKTOBERFEST OKTOBERFEST OKTOBERFEST
München 18. 9. – 3. 10., 2 dni, cena 199 DEM

E. SEJEMSKA PONUDBA

1. Berlin – od 27. 8. do 5. 9. Največji sejem zabavne elektronike. Odhod s posebnim letalom 30. 8. Cena 1295 DEM.

2. Essen – od 15. do 22. 9. Sejem varjenja, toplotne tehnike, industrijski roboti, stroji za preizkušanje kvalitete, tehnika prihodnosti. Odhod 16. septembra. Cena za 4-dnevno potovanje 1290 DEM.

3. Dunaj – sejem elektronike in industrijske elektronike, gradbeni elementi, pogonska tehnika, prevodni materiali, elektronika in tehnika sporočanja, proizvodnja, pretvarjanje in razdeljevanje energije, komunikacijski in nadzorni sistemi. Odhod 28. septembra, 2-dnevno potovanje, cena 1450 ATS.

4. Budimpešta – od 12. do 16. 10. Mednarodni sejem računalniške tehnike; software in hardware, vsa pripadajoča oprema, vključno s telekomunikacijami. Odhod 14. oktobra, tri dni. Cena 275 DEM.

5. Budimpešta – avtomobilski sejem: osebni, športni in tovorni avtomobili. Odhod 1. oktobra, tri dni. Cena 275 DEM, za skupine nad 20 potnikov možen popust.

6. Düsseldorf – od 17. do 20. novembra. Mednarodni strokovni sejem zdravniške prakse in bolnišnic. Odhod 17. 11., štiri dni, cena 1290 DEM. Za skupine možen popust.

7. Düsseldorf – od 26. do 29. oktobra. Mednarodni sejem varstva pri delu in medicini dela. Odhod 26. 10., štiri dni, cena 1290 DEM.

8. Frankfurt – od 17. do 19. septembra. Mednarodna razstava osebnih avtomobilov. Tri dni, cena 1090 DEM. Za skupine možen popust.

ZA SKUPINE NAD 25 OSEB NUDIMO 10% POPUSTA IN PRIPRAVIMO DODATNI PROGRAM PO VAŠIH ŽELJAH.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 15 dni pred odhodom za že rezervirani termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 7%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 20 dni pred začetkom potovanja.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar, direktor borze

časopis slovenskih delavcev
Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana
tel.: (061) 313-942
311-956
110-033
116-163

DELAVSKA HRANILNICA, d. o. o.
Ljubljana, Dalmatinova 4

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 8. 1993 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

Novi obrestne mere na revalorizirano osnovo

Revalorizacijska stopnja za avgust 1993 znaša 0,8% mesečno, preračunano na letni nivo 10%.

REALNE MESEČNE IN LETNE OBRESTNE MERE ZA TOLAR-SKE DEPOZITE SO:

	MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	0,64%–0,72%	7,80%– 8,81%
– vezava sredstev nad 1 mesec	0,88%–1,21%	10,92%–15,32%
– vezava sredstev nad 2 meseca	1,21%–1,37%	15,32%–17,51%
– vezava sredstev nad 3 mesece	1,37%–1,45%	17,51%–18,61%
– vezava sredstev nad 6 mesecev	1,45%–1,53%	18,61%–19,71%
– vezava sredstev nad 12 mesecev	1,61%–1,76%	20,81%–23,00%

POSEBNA UGODNOST ZA PRIVATNE OSEBE:

Za vezavo sredstev	MESEČNE	LETNE
– do 30 dni	0,88%	10,92%
– od 30 do 90 dni:		
– do 10.000,00 SIT	1,45%	18,61%
– od 10.001,00 SIT do 50.000,00 SIT	1,53%	19,71%
– nad 50.001,00 SIT	1,61%	20,81%

KREDITNA PONUDBA

– kratkoročni krediti privatnim osebam:		
z rokom vračila 6 mes.	3,08%	43,00%

Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH. NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE! NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

FLOSARSKI BAL

Flosarski bal na Ljubnem ob Savinji, že 33. po vrsti, je tudi letos privabil številne obiskovalce od blizu in daleč. Stara tradicija udiranja splava (flosa), šege in navade v sklopu tega opravila so bile dolga leta paradni konj zgornjesavinjskih turističnih prireditelj.

Flosarija je pač bila del življenja in trdega vsakdana, za mnoge Zgornjesavinjane edini vir zaslužka in preživetja. Žal in škoda obenem, da se je ena redkih specifičnih prireditev nasploh malodane skoraj izrodila v slabo predstavo, iz katere je nepoučeni obiskovalec težko razbral poanto prikazanega. Ne gre za kritiko kar počez, saj so se fantje res trudili, dejstvo pa je, da ne preveč topla Savinja ki so jo bredli do pasu, vključno s flosarskim krstom, ni potešila programa željnih obiskovalcev. In tu bi se morali organizatorji zamisliti.

Edi Mavrič

PRED NAMI CELO EKSOČIČNE DEŽELE

Glede na vse tisto, kar se dogaja v slovenskem parlamentu, in prav nič prikrito željo po nenehnem obračunavanju med drugače mislečimi, ni prav nič čudno, da po polzevo zapuščamo balkansko krčmo. Stvari nam uhajajo iz rok in anarhija vlada celo na mnogih področjih, ki bi jih morali urejati zakoni. Tako, kot je to urejeno v razvitem svetu in v Evropi, ki bi ji radi postali podobni, če že ne enaki.

Med drugim je država Slovenija še vedno bosa na področju varstva potrošnikov. To zveni malce neverjetno, pa je, žal, čisto res. Saj imamo Zvezo za varstvo potrošnikov Slovenije, in o tej le vse najboljše, če vedno pa ne, premoremo zakonske osnove, ki bi varovala ljudi pred vse številnejšimi lumpi. Zato smo potrošniki, kupci, ljudje prepuščeni na milost in nemilost tistim, ki si želijo na hitro, brez posebnega truda, med tiste, ki imajo kaj pod palcem.

Ja, celo mnoge tako imenovane eksotične države dajo več na svoje ljudi kot mi v Sloveniji. Če morda menite, da sta, denimo, Paragvaj in Urugvaj ali pa na primer Kostarika še vedno brez zakona o varstvu potrošnikov, se motite. Imajo ga. Pa ne zaradi lepšega. Ker ga preprosto potrebujejo in ker v razvitem svetu brez zakonskega varstva ljudi pač ne gre.

Še bolj kot za »eksotičnimi« pa seveda zaosta-

jamo za razvitimi deželami. Na primer Nemčijo. Tu je potrošniška politika sestavni del politike države. Ta skrbi za zakone, informiranje in zaščito svojih ljudi. Informiranje je brezplačno. Za 250 potrošniških svetovalnic skrbi država. Izdatki za vse to grede kajpak iz državnega proračuna. Na leto kar 80 milijonov mark. Morda celo več.

Veliko bi se seveda lahko naučili tudi od Angležev. Imajo dober zakon, ki varuje ljudi pred zavajanjem in prevarami. Poznajo tudi takoimenovano razredno tožbo, ki se jo poslužujejo v primerih množičnih gojlij. Za vse oškodovance poteka v tem primeru na sodišču en sam postopek, kar je ne nazadnje tudi v korist države, njene blagajne in preobremenjenih sodišč.

No, kot že rečeno, smo v Sloveniji na področju varstva potrošnikov še vedno v glavnem bosi. Predlog zakona je že (pre)dolgo v poslanskih klopeh, slovenska zveza potrošnikov je nanj dala tudi pripombe, to pa je zaenkrat vse. Povedano z drugimi besedami: smo šele na začetku poti. Pa tudi nobene denarja ni za uspešen start. Verjetno tudi zato, ker mnogi odgovorni v vladi še vedno ne vedo, da pri varstvu potrošnikov ne gre le za varstvo kupcev, temveč mnogo več.

Andrej Ulaga

... pokrajinski tednik, ki poroča

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Kočevskem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

Želite navadnega ali pontonskega? Karikatura: Davor Katunar

VELIKE GOSPODARSKES DRUŽBE DANES IN JUTRI

Kar nekajkrat smo v preteklosti lahko zasledili opredelitev najodgovornejših predstavnikov naše izvršne oblasti, da potrebuje gospodarstvo države Slovenije tudi v prihodnje nekaj t.i. velikih sistemov. Nekateri med njimi so z vidika učinkovitosti narodnega gospodarstva že v preteklosti, kljub družbeni lastnini, opravičili svoj obstoj. Ne samo to, reševali so čast naše deklarirane primarne izvozne usmeritve in po razpadu jugoslovanskega trga tudi kot redki preživeli, presegli agonijo in se med prvimi spopadli z izzivi nove realnosti. Tisti veliki sistemi, ki so se najprej zavedeli edine alternative, to je postaviti se ob bok naizprosnosti konkurenci na svetovnih trgih, ter sprejeli mednarodna merila in standarde kakovosti in uspešnosti gospodarjenja, so se že tudi razmeroma zgodaj, večkrat s pomočjo tujih svetovalnih družb, pričeli preoblikovati po zgledu razvitih evropskih korporacij.

Proces lastninskega preoblikovanja znova odpira vprašanje prihodnosti velikih družb. Aktualno postaja tako ob sprejemanju načinov lastninjenja kot tudi izvajanja zakona o gospodarskih družbah. Vzporedno s pripravami programa lastninskega preoblikovanja se v naših velikih po-

slovnih sistemih, kolikor jih je še ostalo, ubadajo tudi z bodočo organiziranostjo oziroma notranjo arhitekturo velikih družb. Slednja naloga oziroma izziv nista nič manj pomembna in manj odgovorna, kot je samo lastninsko preoblikovanje.

Lastninsko preoblikovanje še zdaleč ne pomeni le olastnjenja družbene lastnine po zakonu, ampak je pri tem še kako pomembna prisotnost dolgoročne razvojne strategije in poslovne filozofije vsake gospodarske družbe. Oboje pa se, kot nas učita teorija in praksa razvitega menedžmenta, lahko transparentno formulira le na korporacijski ravni. Drugače povedano, obstoječi veliki poslovni sistemi morajo izbrati naravi svoje razvojne strategije in poslovne filozofije ustrezno obliko »povezane družbe«. Odločijo se lahko med različnimi vrstami gospodarskih družb, od katerih sta v naših razmerah nekako najbolj prikladni in že udomačeni koncernska družba in holding.

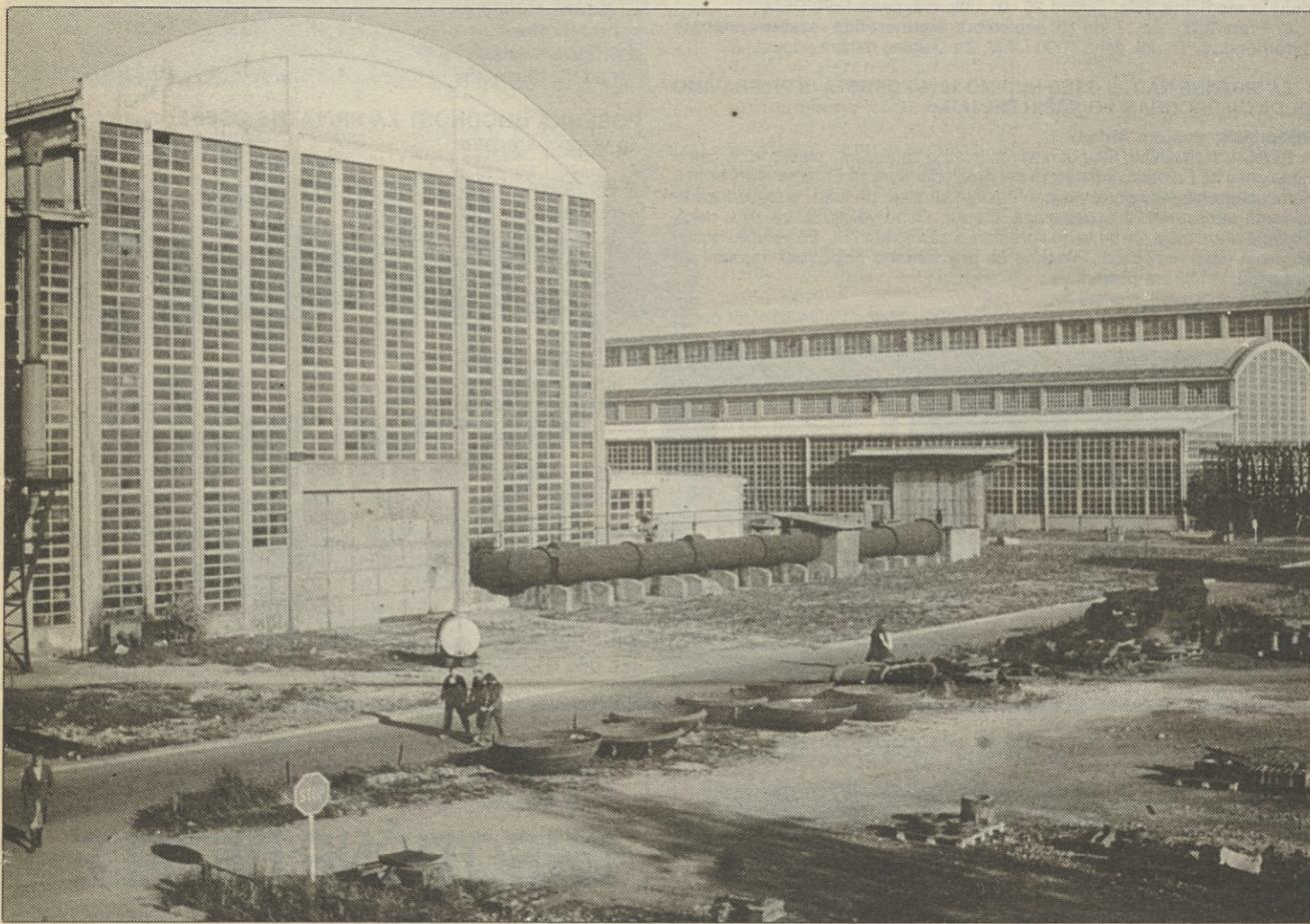
Središčno vprašanje, ki se mu pri tem ni mogoče izogniti, je: katera od možnih t.i. povezanih družb zagotavlja največ sinergije, čimbolj usklajeno skupno vodenje, optimalno finančno integracijo z obvladujočo družbo ter pravno in poslovno samostojnost članic oziroma odvisnih družb. Odgovor na to vprašanje bo morala poiskati vsaka gospodarska družba zase, upoštevaje svojo dosegajočo arhitekturo organiziranosti, naravo kapitalskih povezav, integracijo določenih poslovnih funkcij, skupne strateške cilje, želeno identiteto in vrednote korpo-

Piše dr. Emil Rojc

racijske kulture na eni strani ter novonastajajoča lastninska, upravljalna in statusna pravna razmerja znotraj članic velike družbe, to je odvisnih družb.

Vprašanje velike družbe daleč ne pomeni le olastnjenja družbene lastnine po zakonu, ampak je pri tem še kako pomembna prisotnost dolgoročne razvojne strategije in poslovne filozofije vsake gospodarske družbe. Oboje pa se, kot nas učita teorija in praksa razvitega menedžmenta, lahko transparentno formulira le na korporacijski ravni. Drugače povedano, obstoječi veliki poslovni sistemi morajo izbrati naravi svoje razvojne strategije in poslovne filozofije ustrezno obliko »povezane družbe«. Odločijo se lahko med različnimi vrstami gospodarskih družb, od katerih sta v naših razmerah nekako najbolj prikladni in že udomačeni koncernska družba in holding.

Središčno vprašanje, ki se mu pri tem ni mogoče izogniti, je: katera od možnih t.i. povezanih družb zagotavlja največ sinergije, čimbolj usklajeno skupno vodenje, optimalno finančno integracijo z obvladujočo družbo ter pravno in poslovno samostojnost članic oziroma odvisnih družb. Odgovor na to vprašanje bo morala poiskati vsaka gospodarska družba zase, upoštevaje svojo dosegajočo arhitekturo organiziranosti, naravo kapitalskih povezav, integracijo določenih poslovnih funkcij, skupne strateške cilje, želeno identiteto in vrednote korpo-

V naravnih zdraviliščih celo boljše kot leta 1990

Napovedi, da se bodo slovenska naravna zdravilišča tudi letos sorazmerno dobro odrezala, se uresničujejo. Glavne turistične sezone sicer še ni konec, vendar je že zdaj na dlani, da bo drugi del poletja in letošnjega leta sploh samo v prid našim zdraviliščem. Razlogov za to je kajpak več, med glavne pač moramo uvrstiti vse bolj zanimivo in kakovostno ponudbo ter trpko resnico, da smo »po novem« Slovenci ob morje. Mnogi, ki so vse svoje življenje uživali poletje kje v Dalmaciji, sedaj dopustujejo v Sloveniji. In zdi se, da bo tako še nekaj časa.

Uspešen start že zagotavlja dobro leto

Tudi številke, ki smo jih dobili pri Skupnosti slovenskih naravnih zdravilišč v Celju, potrjujejo, da se bo letošnje leto za naša zdravilišča dobro izteklo. Poglejmo si jih nekaj.

Že v prvem polletju letošnjega leta so bila slovenska naravna zdravilišča boljše zasedena kot v enakem obdobju lani. Skupno število prenočitev se je povečalo za 2 odstotka, od tega prenočitev tujih gostov kar za 13 odstotkov. Vsekakor je ta podatek na moč zgovoren in za naše turistično gospodarstvo tudi zelo razveseljiv. Seveda se je s povečanjem prenočitev tujih gostov povečalo tudi njihovo

število, kar za 6 odstotkov.

Sicer pa so bili hoteli slovenskih naravnih zdravilišč v času od aprila do junija izkoriščeni 60-odstotno. Za predsezono to ni slabo. Nadpovprečno zasedenost v primerjavi z ostalimi zdravilišči so meseca junija zabeležili v Termah Čatež (70%), Zdravilišču Dobrna (62%), Dolenjskih Toplicah (74%), Zdravilišču Strunjan (85%), Šmarjeških Toplicah (90%), Zdravilišču Laško (81%), Moravskih Toplicah (67%) in Atomskih Toplicah (71%) in v Termah Zreče (65%).

Kajpak so gostili turiste že pred poletjem tudi avtokampi v šestih zdraviliščih. V primerjavi s prvim polletjem lan-

skega leta se je letos število gostov v avtokampih povečalo kar za 12 odstotkov. Domačih za 13 in tujih za 10 odstotkov. Povečalo se je tudi število prenočitev: tujih za 6 in domačih za 14 odstotkov.

Zgovoren podatek o uspešnosti slovenskih naravnih zdravilišč je prav gotovo primerjava z letom 1990, ko je bilo pri nas še, kot pravimo, normalno leto. V primerjavi s prvim polletjem tega leta se je namreč letos število gostov povečalo za 10 odstotkov. Ob tem pa še tale podrobnost, ki je ni težko razumeti: v omenjenem času, to je od prve polovice leta 1990 do letošnjega polletja, se je število domačih gostov povečalo kar za 49 odstotkov!

Število prenočitev domačih gostov pa je v tem obdobju poraslo le za 18 odstotkov, kar govori o povečanju števila »dopustnikov« v zdraviliščih in zmanjšanju klasičnega stacionarnega načina zdravljenja.

Vračajo se tudi nezaupljivi tuji gostje

Med tistimi, ki si že nekaj časa manejo roke, so tudi delavci pomurskih naravnih zdravilišč. Že julija so imeli vse polno, pa tudi sedaj v avgustu je tako. V lendavskih Termah, na primer, kjer imajo uradno na voljo le 209 ležišč, imajo kar 250 gostov. Zadovoljni so tudi v Moravskih Toplicah. Zdravilišče imajo popolnoma zasedeno. V hotelih Terme in Ajda so imeli te dni 700 gostov, v kampu, ki je prve kategorije, pa še 500. Tujci se spet vračajo. V glavnem iz Avstrije, pa tudi iz Švice in Nemčije. Podobno je v Radencih, kjer gostijo 520 dopustnikov in drugih. Lahko bi jih sicer še več, vendar je povpraševanje večje od ponudbe. Med obiskovalci oziroma gosti je precej tujcev, največ Avstrijcev in Italijanov. Naval turistov ni naključje, saj so v Radencih veliko vložili v obnovo in večjo kakovost ponudbe. V hotelu Radin so obnovili kar tri nadstropja.

Ta so namenjena nekadilcem. Prihodnje leto bodo v Radencih obogatili svojo ponudbo z velikim termalnim kopalniškim centrom, finsko in turško kopeljo. Podpisali so tudi pogodbo za obnovo Kapelskega doma, obnovili bodo radensko kavarno, hkrati pa iščejo partnerja za gradnjo teniške dvorane. Ni kaj, tudi Radenci gredo v korak s časom ter željami in potrebami svojih obiskovalcev, zato imajo svoje zmogljivosti zasedene, kot se spodobi.

Kajpak bo obisk slovenskih

naravnih zdravilišč v tem mesecu še večji, kot je bil julija. Vsaj tako večina upravljalcev pričakuje. Glavni gostje bodo domači ljudje, precej več kot lani pa bo tudi tujcev. Posebno zadovoljni so te dni tam, kjer imajo dovolj bazenov na prostem. Rekreativsko ponudbo na prostem že nekaj tednov dopolnjuje novi bazen v Medijskih Toplicah. Kmalu, že na jesen, pa nas bodo z dodatnimi novostmi presenetili v Dolenjskih Toplicah, Termah Ptuj in Termah Čatež.

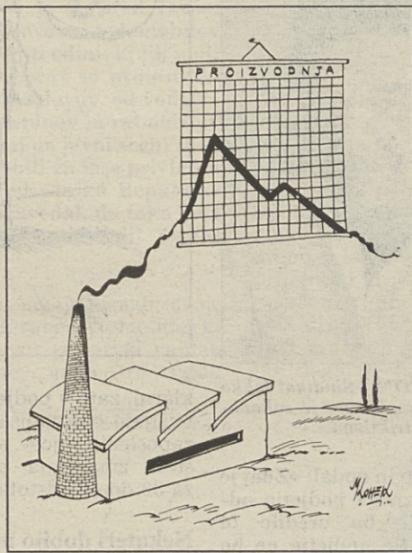
A. U.

POLLETNA SKICA GOSPODARSTVA

Ta čas, ko pričakujemo podatke o gibanju proizvodnje, cen, plač, tržnih in konjunkturalnih razmer v mesecu juliju – sporoča jih Zavod za statistiko – smo od Službe družbenega knjigovodstva dobili podrobne podatke o gospodarskih gibanjih v prvem polletju letošnjega leta (z izjemo podatkov o zunanjetrgovinski menjavi, ki do izida brošure »Tekoči gospodarski pregled« še niso bili na voljo). Uvodoma so na SDK poudarili, da tudi junjski rezultati niso bili nič kaj obetavni. Obseg industrijske proizvodnje je bil od majskega večji le za 0,4%, vse prvo polletje pa je bil glede na lanskolletno prvo polletje nižji za 5,3%. To je sicer malo boljši rezultat, kot je bil še po prvih petih mesecih, ko je bila proizvodnja za 6,9% nižja od primerljive lani, vendar to ni razlog za optimizem. Vse letošnje leto je proizvodnja upadala po vse večji stopnji do maja, ko je z aprilskega 8,3 odstotnega padca »narasla« na 5,8 odstotno zaostajanje. Junija pa je spet bolj upadla, za 6 odstotkov glede na enako lansko obdobje. Najslabše rezultate so imeli proizvajalci prometnih sredstev, ki jim je junija proizvodnja upadla za debelo petino pod lanskolletno raven, pa papirna industrija s skoraj 18-odstotnim zaostankom, tesno za njo pa črna metalurgija, ki je junija letos naredila za dobrih 17 odstotkov manj kakor lanskega junija. Junija sta imeli samo dve panogi pozitivno rast obsega proizvodnje: proizvodnja končnih lesnih izdelkov, za 0,8%, in proizvodnja preje ter tkanin, za 0,2 odstotka...

Rast cen je bila v juniju še umirjena, čeprav manj izrazito kot v treh mesecih pred tem. Kolikor pa vemo, so po predčasnih podatkih o julijskih cenovnih gi-

banjih, posebej pa še v prvih avgustovskih dneh, obetavne napovedi tako vlade kakor strokovnjakov o zaslugah vladne politike in politike Narodne banke za nizko raven rasti cen splavale po vodi. Počasi začenja udarjati na plano, tako

vsaj kaže, napetost, ki je nastala, ker je vlada že od lanskega leta (zaradi volitev) zadrževala cene nekaterih, za inflacijo pomembnih kategorij cen. Vendar vsega tega iz podatkov za prvo polletje še ni videti; lahko pa jih slutimo, saj so se cene pri proizvajalcih junija povečale za 1,5 odstotka.

SDK je do maja registrirala nekaj manj kakor 125 000 nezaposlenih, kasneje se je (junija) pojavila številka 127 000. Julija pa je vlada prišla na dan z metodo, po kateri meri nezaposlenost

Mednarodna organizacija za delo, in po le-tej naj bi bilo pri nas samo okoli 85 000 nezaposlenih delavcev. Skratka, ne kritičnih 15% vseh delazmožnih, ampak le nekaj pod tudi v Evropi sprejemljivih 10 odstotkov.

Vplačila za naložbe so pomemben indikator vitalnosti gospodarstva. V prvem polletju je bilo na SDK prijavljenih 356 objektov v vrednosti preko 20 milijard tolarjev. Objektov je sicer 20 manj kakor lani v prvem polletju, predračunska vrednost pa je višja za 77 odstotkov. Večja je tudi povprečna vrednost posameznega objekta, in sicer kar za dobrih 86 odstotkov. Skoraj 95% vseh nanovo začelih investicijskih objektov je gospodarskih, od tega polovica industrijskih, kar zbuja rahle upe v povečevanje rasti proizvodnje v bodoče.

Denarno kreditna gibanja pa seveda še zdaleč niso ugodna. Nelikvidnost je še vedno huda, ima pa, ta bolezen, kot ugotavlja SDK, kljub vsemu dobro stran: podjetja so zaradi hudih nelikvidnostnih težav zainteresirana čimbolj kvalitetno poslovati s sredstvi, kar jim je omogočeno že z enodnevnimi vezavami depozitov. Vedno boljše pogoje vezave pa ponujajo tudi med seboj vse bolj konkurirajoče si banke, ki si na ta način izboljšujejo lastno likvidnost.

Skratka, položaj ob polletju ni bil nič kaj rožnat in potrditev tega pričakujemo od analize polletnih obračunov. Vprašanje seveda je, kako si bo vlada, ki sicer napoveduje možni skorajšnji konec upadanja gospodarske rasti, zamislila neposredno pomoč tistim podjetjem, ki bodo lahko voz potegnili naprej.

B. Rugej

Piše: Franci Krizanič

PRODUKCIJA IN ZUNANJA TRGOVINA

Po Adamu Smithu je osnova moderne gospodarske rasti delitev dela, do katere vodi trgovina. Podobno kot trgovina znotraj danega narodnega gospodarstva omogoča tudi gospodarska menjava prek njegovih meja:

– specializacijo, t.j. usmeritev gospodarstva v produkcijo, pri kateri lahko enakovreden output producira z najmanjšimi stroški;

– povečanje produktivnosti zaradi »ekonomije obsega«, t.j. zmanjšanja stroškov na enoto produkta pri večjem obsegu prodaje;

– produktivno zaposlitev prej ne dovolj angažiranih produkcijskih faktorjev (dela, kapitala, naravnega bogastva, znanja in podjetništva) ter

– povečanje blaginje zaradi uvoza storitev in blaga, ki ga v samem narodnem gospodarstvu ni moč producirati ali pa je njegova produkcija možna le z zelo visokimi stroški.

Načeloma narodno gospodarstvo izvaža dobrine, ki so ob danem deviznem tečaju pri njem cenejše, ter uvaža dobrine, ki so pri tem deviznem tečaju pri njem dražje kot v tujini, ali pa izvaža dobrine, ki jih tujina sploh ni sposobna producirati, in uvaža dobrine, ki jih samo ne more proizvesti (običajno zaradi nezadostnega znanja ali pa omejenih naravnih možnosti). Do menjave prihaja, ker (kadar) so cene enakih dobrin, tudi po tem, ko jih preračunamo po veljavem deviznem tečaju, v različnih državah različne.

Odnos med zunanjo trgovino (izvozom in uvozom) ter gospodarsko rastjo lahko opazujemo iz različnih zornih kotov ter temu primerno pripišemo večji ali manjši pomen vplivu zunanje trgovine na gospodarsko dejavnost zaradi zadostnega povpraševanja, zaradi uvoza različnih dobrin in zlasti polizdelkov ali pa zaradi povečanja specializacije in produktivnosti.

Vpliv mednarodne menjave na zadostno povpraševanje je zlasti jasno izražen v teoriji »Big Push« (Rosenstein Rodan 1943 in 1961). Po tej teoriji je osnovni problem gospodarske rasti uravnoteženo povečevanje gospodarskih zmogljivosti in povpraševanja: mednarodna menjava zagotavlja uvoz, s katerim narodno gospodarstvo zmanjšuje omejenost zmogljivosti (najpogosteje naravnega bogastva in znanja, možno pa tudi kapitala, dela ali podjetniških idej), po drugi strani pa z izvozom omogoča tudi zadostno povpraševanje. Pri oceni vpliva zunanje trgovine na gospodarsko rast manj razvitih držav so iz te teorije izpeljali »model dvojnega jezua« (Little 1960, Chenery in Bruno 1962), po katerem sta v teh državah dve najpomembnejši oviri za razvoj: pomanjkanje prihrankov in deviznih sredstev, t.j. jez prihrankov in jez deviz. Rešitev obeh problemov so videli v prilagodljivosti cen, zlasti obrestne mere in deviznega tečaja.

Najbolj radikalno kritiko optimizma teorije »Big Push« predstavlja teorija neenake menjave in teorija odvisnosti (prvo je razvil Roemer 1981, drugo pa Palma 1978 in Brewer 1980), ki ocenjujeta, da je medsebojni vpliv produktivnosti in konkurenčnosti narodnega gospodarstva na eni ter njegove mednarodne menjave na drugi strani tolikšen, da je celoten razvoj narodnega gospodarstva odvisen od mesta, ki ga ima v svetovni trgovini. Pri tem manj produktivna in s tem manj konkurenčna gospodarstva v mednarodni menjavi dajejo več dela, kot pa ga dobivajo nazaj (empirične analize sicer kažejo ravno obratno). Po teh teorijah je mednarodna menjava škodljiva tudi za razvite, saj ti sicer izkoriščajo delo manj razvitih, vendar zato trpe brezposelnost v lastni državi. Končni zaključek teh ocen je optimalnost avtarkičnega gospodarskega razvoja oziroma škodljivost mednarodne delitve dela. Različni poizkusi stabilizacijskih politik po »naftni krizi« v sedemdesetih in »dolžniški krizi« v osemdesetih letih so takšno oceno ovrgli, saj se je manj razvite države v tem obdobju za edino učinkovito stabilizacijsko strategijo izkazala prav povečana usmeritev v izvoz oziroma mednarodno menjavo.

Po novejših teorijah je za povezavo med gospodarsko rastjo in zunanjo trgovino najpomembnejša konkurenčnost danega narodnega gospodarstva, ta pa je odvisna od tehnoloških razlik med državami, ki so v učinkovitosti inputa, in kakovosti produkta in v obnašanju gospodarskih subjektov (akumulaciji kapitala, globalni tehnični učni sposobnosti, družbenem konsenzu, tovarniški disciplini in političnih pogojih).

Razlika med radikalnimi oziroma pesimističnimi teorijami o neenaki menjavi in odvisnosti na eni ter drugimi, manj radikalnimi novejšimi teorijami povezave med gospodarsko dejavnostjo in zunanjetrgovinsko menjavo je v oceni, ali je gospodarsko rast (povečevanje družbenega produkta na prebivalca oziroma rast blaginje) moč spodbujati z predlaganimi instrumenti teorije »Big Push«, dopolnjenimi z imitacijo in transferom tehnologije, ki jo predlagajo novejši teorije zunanje trgovine. Če takšnih instrumentov zunanjetrgovinske in razvojne politike ni moč uporabiti oziroma če so neučinkoviti, je dejansko najboljša strategija usmeritev v avtarkični razvoj.

**NOVA POGODBA
V NOVI BROŠURI!**

**SPLOŠNA
KOLEKTIVNA
POGODBA ZA
GOSPODARSTVO
s komentarjem**

Avtorja komentarjev:
Gregor Miklič in Brane Mišič

Cena 950 SIT.

Knjigo lahko naročite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana,
Dalmatinova 4, telefoni: (061) 321-255, 110-033, 313-042, faks
311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o)

..... izvod(ov) SPLOŠNE KOLEKTIVNE POGODBE ZA GOSPO-

DARSTVO s komentarjem.

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno dne:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. naročniku mi pošljite po povzetju.

Zig

Podpis naročnika

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA INFORMIRANJE

OBDAVČITEV IGRALNIH AVTOMATOV

Vlada je imela pred dnevi korespondenčno sejo, s katere nam je poslala naslednje sporočilo z željo, da ga objavimo. Želji smo prijazno ustregli, sporočilo pa je naslednje:

Ljubljana, 6. avgusta – Skladno z zakonom o začasnih ureditvi prirejanja posebnih iger na srečo na igralne avtomate zunaj igralnic in o plačevanju takse na igralne avtomate, ki ga je nedavno sprejel državni zbor, je slovenska vlada na današnji korespondenčni seji sprejela Uredbo o višini posebne takse za igralne avtomate. Posebna taksa, ki jo bo prireditelj plačeval mesečno za uporabo posameznega igralnega avtomata, bo znašala 80.000 tolarjev. Po splošnih ocenah je v Sloveniji nameščenih približno 7000 igralnih avtomatov. Ob predpostavki, da se to število ne bo bistveno spremenilo, vlada ocenjuje, da bodo občine prejele mesečno 480 milijonov tolarjev, kar bi letno pomenilo okrog 5,7 milijarde tolarjev.

Na današnji seji je vlada sprejela tudi Sklep o javni razgrnitvi osnutka lokacijskega načrta za vzhodno avtocesto od Malenc do Šentjake in del severne obvozne ceste od Tomačevega do Zadobrove v Ljubljani. Osnutek

lokacijskega načrta bo vlada poslala mestu Ljubljani ter občinam Ljubljana Bežigrad, Ljubljana Moste-Polje in Ljubljana Vič-Rudnik v javno razgrnitev in obravnavo. Ob tem velja omeniti, da predstavlja vzhodna avtocesta v Ljubljani del avtocestne povezave Slovenije v smeri vzhod-zahod, torej poveza štajerskega in primorskega kraka. Izgradnja te avtoceste bo skupaj z dograditvijo severne obvozne ceste oblikovala sklenjen sistem mestne obvoznice. Vzhodna avtocesta bo potekala od razcepa v Malencah do meje z občino Domžale v dolžini 9 kilometrov, severna obvozna cesta pa od razcepa Zadobrova do Črnuške vpadnice v dolžini 4,3 kilometra.

Glede na to, da je bil včeraj podpisan dogovor med slovensko vlado in sindikatom slovenskih železnic o izhodiščni plači delavcev slovenskih železnic za mesec julij in način njenega prilagajanja do konca letošnjega leta, je vlada določila višino izhodiščne plače za mesec julij. Tako bo izhodiščna plača za delavce Slovenskih železnic za mesec julij znašala 23.677 tolarjev, kar predstavlja glede na višino izhodiščne plače, izplačane v mesecu juniju letos, 6,5-odstotno povečanje.

GASTARBAJTERJI LETIJO V NEBO

Letošnjo jesen bo še najbolj vroče za precejšnje število pri nas zaposlenih delavcev migrantov iz nekdanjih jugoslovanskih republik. Tem »jugo gastarbauerjem« grozi, da bodo zleteli v nebo – popolni negotovosti naproti, saj je očitna težnja, da bi se jih slovenska država, do vrata zakopana v probleme z brezposelnostjo lastnih delavcev, po zakoniti poti preprosto znebila.

Letošnjo jesen namreč potečejo mnogim tujim delavcem delovna dovoljenja. Mnoga podjetja jih bodo preprosto odpustila oziroma ne bodo zaprosila za podaljšanje njihovih delovnih dovoljenj. Po podatkih republiškega zavoda za zaposlovanje je teh delavcev približno 32.000. Toliko med njimi jih je po zakonu o zaposlovanju tujcev pridobilo posebno delovno dovoljenje.

Za nedoločen čas ali eno leto

Tisti delavci, ki so imeli na dan, ko je začel veljati zakon o zaposlovanju tujcev, to je 18. julija lani, vsaj deset let delovne dobe v Sloveniji, so pridobili delovno dovoljenje za nedoločen čas in so tako v delovnopravnem smislu izenačeni z državljanji Slovenije. Takšnih delavcev migrantov je 13.436. Drugi delavci migranti, ki omenjenega pogoja

niso izpolnjevali, pa so lahko pridobili osebno delovno dovoljenje le za dobo enega leta. Takšnih delavcev je skupno 18.471.

Med temi 32.000, ki so dobili osebno delovno dovoljenje, jih je največ, to je 51 odstotkov, iz Bosne in Hercegovine, 37 odstotkov jih je iz Hrvaške, 4,5 odstotka iz Srbije, 4,3 odstotka iz tako imenovane ZR Jugoslavije, 1,1 odstotka s Kosova, 0,5 odstotka iz Makedonije in 0,4 odstotka iz Črne Gore. Kar 41,5 odstotka med njimi je nekvalificiranih delavcev, 13 odstotkov polkvalificiranih, višjo in visoko izobrazbo pa jih ima 4,2 odstotka.

Na republiškem zavodu za zaposlovanje pričakujejo, da zaenkrat ne bo večjih težav z delavci, ki imajo delovno dovoljenje za nedoločen čas. Te-

JOŽE KOČEVAR: »Za te delavce predlagamo odpravnino ali vsaj solidarnostno pomoč...«

žave pa bodo s tistimi, ki jim bodo delovna dovoljenja potekla letos jeseni. Zanje namreč velja določilo, da dobijo delovno dovoljenje le v primeru, če ni na voljo ustreznih domačih iskalec zaposlitve. Napovedujejo, da bo tako ostalo brez dela več kot devet tisoč tujih delavcev. Ali drugače rečeno, za tolikšno število delavcev podjetja predvidoma ne bodo zaprosila za nova dovoljenja.

Nekateri med njimi bodo izgubili delo že zdaj, avgusta, drugi pa najpozneje do konca novembra. Odvisno je pač od tega, kdaj so vložili prošnje za delovno dovoljenje.

Odpravnine niso možne

Kaj za tujega delavca pomeni, če mu delovnega dovoljenja ne bodo podaljšali? Posledica je seveda prenehanje delovnega razmerja. Ob tem se lahko na zavodu za zaposlovanje prijavijo kot prejemniki socialne varnosti, nimajo pa statusa brezposelnih delavcev. To pomeni, da lahko, če izpolnjujejo pogoje glede delovne dobe, in tudi ker jim je delo prenehalo po zakonu, ne po njihovi krivdi, tri mesece do dve leti prejema denarno nadomestilo.

Tisti, ki imajo bivališče v Sloveniji – ne pa tudi dnevni migranti – imajo možnost potem dobivati še denarno pomoč. Ker pa uradno niso tehnološki presežki, niso upravičeni do nikakršnih odpravnin. Zakonodajca je v tem pogledu izredno ostra. Huje bo za tiste tuje delavce, ki imajo bivališče in družino v Sloveniji, kot pa za tiste, ki so dnevni migranti in prihajajo na delo iz Hrvaške.

Opravitvi imamo namreč z dvema vrstama migrantov: dnevnimi, ki prihajajo vsak dan s trebuhom za kruhom iz Hrvaške v obmejne kraje na delo, in pa tistimi, ki delajo v notranjosti in tam tudi živijo. Belokranjski sindikati so maja letos organizirali okroglo mizo za sindikate Posavja, Pomurja in Bele krajine o delovnih migrantih, njene sklepe pa so razposlali odgovornim v republiki (objavili smo jih 27. maja, v 23. številki Delavske enotnosti, v Sindikalnem zaupniku).

Sindikalni predlogi pa niso obrodili zelenih sadov. »Zahvalni smo, da delavcu tujcu v primeru izgube dela pripada ustrezna odpravnina, enako kot pri upokojitvi. Vendar pa v pogajanjih z vlado pri tem nismo uspeli,« nam je povedal Jože Kočevar, predsednik območne organizacije ZSSS za

JANEZ JUSTIN: »Sindikat lahko naredi zelo malo, ker je zakonodaja zelo restriktivna...«

Belo krajino in dodal: »Zdaj je od posameznega podjetja odvisno, kako bo uredilo to vprašanje. Če podjetje ne bo zmoglo odpravnine, predlagamo vsaj solidarnostno pomoč, ki po sindikalni listi nanese kakšnih 40 tisoč tolarjev.« V rudniku Kanižarica, ki sodi v sistem rudnikov rjavega premoga Trbovlje, bodo po besedah Jožeta Kočevarja dali delavcu tujcu odpravnino, kot bi šel v pokoj, to je 120.000 tolarjev.

Prepuščeni (ne)milosti podjetij

Tuji delavci so tako prepuščeni na milost in nemilost posamičnim podjetjem. Mnoga med njimi se želijo na tak način znebiti odvečnih delavcev. V kranjski Savi, kjer je od 3980 zaposlenih približno četrtnina delavcev od drugod, jih bodo odpustili 135. Podjetje bo za podaljšanje delovnih dovoljenj za nadaljnjih dvanajst mesecev zaprosilo za tiste delavce, ki so končali poklicno gumarsko šolo v Kranju. Nadaljnje podaljšanje delovnih dovoljenj pa bo odvisno predvsem od razmer na trgu.

Vsem tistim delavcem, ki jim bo z iztekom osebnih delovnih dovoljenj prenehalo delovno razmerje, bo podjetje poleg tistih pravic, ki jih bodo uveljavili na zavodu za zaposlovanje, izplačalo še nekakšno denarno nadomestilo. »Za vsako leto zaposlitve v Savi bomo posamezniku izplačali polovico njegove povprečne plače, izračunane za zadnje tri mesece dela,« je povedal Janez Justin, predsednik tamkajšnjega sindikata, ki je hkrati tudi predsednik republiškega sveta sindikata kemične in gumarske industrije pri svobodnih sindikatih.

Denarno nadomestilo – kot neke vrste odpravnine – bodo delavci v Savi prejeli pri zadnjem izplačilu njihove plače. Obveznic pa za zdaj ti delavci ne bodo mogli vnovčiti, ker zakonodajca za kaj takšnega ne daje nobene osnove. Obveznice bo namreč mogoče vnovčiti šele tri leta po lastniškem preoblikovanju po tedaj veljavni tržni ceni.

Čisto drugačno podobo pa ponuja podjetje Steklarna Boris Kidrič iz Rogaške Slatine. Tu je od skupno 1897 zaposlenih 594 tujcev, od katerih jih ima 21 stalno ali začasno bivališče v naši državi, vsi drugi pa so tako imenovani dnevni migranti. Med domačini ni veliko zanimanja za delo v Ste-

klarni, zato v podjetju ne razmišljajo o zmanjšanju števila zaposlenih tujcev, saj bi se jim sicer zmanjšala proizvodnja za 30 do 40 odstotkov.

Nekateri dobijo popotnico

V ljubljanskem SCT imajo zaposlenih približno 800 tujih delavcev. Od tega ima 600 delavcev delovno dovoljenje za nedoločen čas, preostalih 200 pa za eno leto. Tujcem bodo delovna dovoljenja podaljševali le za dela na posamičnih projektih, odvisno pač od novih del. Veliko tujih delavcev imajo zaposlenih tudi v slovenskih železarnah in na železnici, kjer bodo še velik socialni problem.

Dostojno pa se bodo od svojih nekdanjih delavcev poslovili v celjski Cinkarni. Plačali jim bodo nekakšno popotnico v znesku 200 tisočakov. V Cinkarni je 193 delavcev, ki jim poteče dovoljenje, za dve tretjini med njimi pa bodo poslali zavodu prošnje za podaljšanje. Za preostale, ki delajo tam, kjer ni zadosti dela, pa ne bodo zaprosili za podaljšanje.

In kako lahko sindikat pomaga tujim delavcem? Jože Kočevar: »Ti delavci so povsem nemočni. Mi kaj dosti ne moremo pomagati, saj gre za posledice zdaj veljavne zako-

nodaje in pa za zaščito brezposelnih državljanov Slovenije.« Janez Justin: »Sindikat lahko stori zelo malo, ker je zakonodaja zelo restriktivna. Lahko jim nudi denarno pomoč, se poteguje za nadomestilo, jim nudi pravno zaščito pri njihovih težavah.«

Pa tudi zakonodajca je nepopolna. Pravice iz delovnega razmerja so le deloma rešene, niso pa še rešene dileme v zvezi s pravicami iz socialnega zavarovanja, pokojninskega, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja. Delovna dovoljenja bodo potekla tudi porodnicam, invalidom, bolnikom, ki potem tudi ne bodo več zakonsko zaščiteni. Mar to ni v nasprotju z mednarodnimi konvencijami? Težave pa bodo tudi s tistimi, ki sicer imajo dovoljenja za nedoločen čas, pa jim bodo ob koncu leta nehali veljati potni listi, s tem pa jim bo nehala veljati bivalno dovoljenje. O tem nihče ne govori.

In kaj bo z vsemi temi odpuščenimi delavci, med katerimi imajo mnogi doma nastanjene še begunce, čez leto dni oziroma tedaj, ko ne bodo več prejeli nadomestil? Nekateri bodo odšli, če bodo imeli kam, drugi pa... Preprosto skomigniti z rameni se ne da. Marija Frančeskin

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Poleti v naravo

»Leta 1925 je začel izhajati list ZDRAVJE, ki ga je urejal dr. Ivo Pirc iz takratnega Higijenskega zavoda v Ljubljani na Zaloški cesti 2. V številki 7–8 leta 1926 je izšel zanimiv članek z zgornjim naslovom, v katerem beremo: »Prišel je zopet čas, ko se mora naše telo naučiti sonca in svežega zraka za pusto zimo, ko si utrdimo z bivanjem v naravi svoje telesne in duševne moči!«

Za utrjevanje zdravja ima vroče poletje prav poseben pomen. Kaj vse nam nudi, s čimer si povečamo odpornost.

Izleti v planine in visoke gore! Kako krepki se počutimo, ko pridemo z izleta spet domov! Kako sveže so misli v svežem čistem zraku, kako prožen korak!

Zelo je napredovala turistika pri nas v zadnjih letih, vendar mnogo je še ljudi, ki gledajo hribe rajše od spodaj navzgor. Koliko pesmi imamo Slovenci, ki nas kličejo na planine, kako lepe gore imamo, za katere nam prav lahko zavidajo dežele, ki so na glasu alpskih lepote. Mnogo premalo je pri nas še zanimanja za to, mnogo premalo še smisla za naravne lepote in mnogo premalo spoznanja, kako koristna je turistika za naše telo! Saj nimamo samo plezalnih potovanj v naših gorah, imamo vsakovrstne nizke in visoke, strme in položne, tako, da je vsakemu odprta pot v planinski svet. Hoditi naj vsak po poti, ki ji more biti kos, potem ne bo več težkih nesreč, pač pa bo vsak spoznal korist gorskih izletov in pridobil za to še druge!

Kopanje in plavanje! Kaj nam vročega poletnega dne bolj prija kot kopal v hladni vodi! Kako to poživi, prenovi in pomladi naše telo!

V vodo pa zopet na sonce, na ta način se utrjuje naša koža, krvne žilice se v njej širijo, pa zopet krčijo, navadijo se tako, da se hitro prilagodijo toplotnim spremembam. Če pa smo enkrat na to navajeni, potem se tudi prehladili ne bomo več tako lahko. Poleg tega je še ugoden vpliv sonca, ki ga poznamo vsi. Nagibno čuti vsak bolnik, kako dobro mu dene sonce. Sonce razkuži telo mnogih bolezenskih kali, obnovi odporne sokove v telesu in usposobi celice za nadaljnji boj proti boleznim. Zakaj bi se torej poleti ne izpostavili blagodejnemu njegovim učinkom. Ker pa je zaradi neznosne vročine nemogoče kar tako ležati na soncu, zato je edino prav, da ugoden vpliv sonca menjamo s tem, da se od časa do časa zopet pomudimo v vodi. Čim večkrat se kopljemo, bolje je!

Kdor more, naj se vsak dan, manj kot enkrat na teden naj se nihče ne!

Poleg vseh teh ugodnosti, ki jih ima kopanje, ima plavanje še to ugodnost, da nam uri mišice; skoro lahko rečemo, da ni zabave in športa, kjer bi tako enakomerno delovale vse mišice kot pri plavanju. Pri vsakem drugem športu uporabljamo predvsem eno ali dve skupini mišic, bodisi na rokah, nogah ali na vratu, bodisi dihalne ali pa trebušne mišice, pri plavanju pa se je treba posluževati vseh in ravno to dela – poleg ostalega – plavalni šport prav posebno dragocen.

Ne zamudimo lepih poletnih dni, izrabimo jih, da si utrdimo svoje telo. Mnogo manj prehladjen in raznih katarov bo jeseni in pozimi, če se bomo sedaj odzvali klicu narave, ki nas vabi v svoje naročje, na hribe in v gore, travnike in polje ter v vodo! Tako so zapisali leta 1926 – ali naj kaj pripišem?

NOVA KNJIGA ZALOŽBE ČZP ENOTNOST

RUDI ČAČINOVIČ:

MED DVEMA CERKVAMA

Zapisi dvakrat razočaranega vernika

Devetinsedemdesetletni avtor, znan slovenski publicist in diplomat v knjigi pripoveduje o svojem razočaranju najprej nad katoliško in potem še komunistično »cerkvijo« ter iskanju tretje, svoje poti. Zajema čas med vojnama, vključno s Hitlerjevimi napadom na Jugoslavijo.

Tudi naša mlada država danes išče novih, tretjih poti – med kapitalizmom in sistemom, od katerega se poslavljamo. Čačinovičevi Zapisi našo dediščino bogatijo z njegovimi pričevanji in spoznanji – dragocen prispevkom za našo sedanost in prihodnost.

Knjigo lahko naročite na naslov: ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 110-033. Cena je 1920 tolarjev.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o)

izvod(ov) knjige MED DVEMA CERKVAMA. Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika

1. naročeno bomo plačali v zakonitem roku
2. kot ind. naročnik naročam po povzetju

Naročeno, dne

Žig

Podpis naročnika

Težave Novomeščanov z novo Revozovo lakirnico

AROGANCA FRANCOŠKEGA KAPITALA IN LOKALNIH PODREPNIKOV

Dolenjsko, še zlasti pa Novo mesto in prebivalce Revozu bližnjega Grma in Žabje vasi že nekaj časa vznemirja obratovanje »super moderne« lakirnice v omenjenem podjetju. O tem zelo zgovorno govori protestna izjava, ki jo je pred časom podpisalo 49 stanovalcev bližnje sosesčine tovarne avtomobilov Revoz. Več kot zanimivo pa je, da so za zdaj ti edini, ki jih moti močno onesnaževanje njihovega okolja. Čeprav so protestniki svojo izjavo naslovili na mnogo pristojnih naslovov, od vodstva Revoza, novomeške občine, zdravstvenih ustanov in urbanistov do ministra za varstvo okolja, se za zdaj vsaj na javni sceni še ni nič zgodilo. Pač, prizadeti prebivalci so dobili za lase privlečen odgovor vodstva Revoza, ta pa obisk predsednika Republike Slovenije Milana Kučana, ki se najbrž ni zavedal, da tako post festum »blagoslavlja« največjo črno gradnjo v Sloveniji. Za kaj gre?

Podpisani je sicer vedel za težave, ki jih imajo okoličani z Revozom, vendar nanje ni reagiral, dokler ga ti niso obi-

skali in mu pokazali svoje sveže lakirane avtomobile, ki jih je Revoz pobarval kajpak brez njihove volje. Gre kajpak

za drobce najrazličnejših barv, ki se iz neznanih razlogov dvigujejo iz omenjene lakirnice in padajo po bližnjih vrtovih, hišah, avtomobilih, drevju, sadju, solati, skratka povsod. Najbolj se drobci lakov poznajo prav na avtomobilih, kjer se »super moderna« tehnologija podpisuje črno na belem. Toda to še zdaleč ni vse. Ljudje pripovedujejo, da se od začetka obratovanja nove lakirnice poleg emisije drobcev lakov srečujejo z neprijetnimi in dražljivimi vonjavami, ki jih podnevi in ponoči silijo h kašljanju. Ob nizkem zračnem pritisku pa se jim dogajajo tudi vrtoglavice

tovarna v večinski lasti Francozov, ki se jim fučka za »širši družbeni interes«.

Največja črna gradnja v Sloveniji

Kot že rečeno, se vodstvo Revoza več kot tri mesece ni odzvalo na proteste ljudi. No, po njihovem protestnem pismu pa so zelo hitro dobili javni odgovor. V njem vodstvo podjetja »iskreno obžaluje težave« in pojasnjuje nekatera notorična dejstva, kot npr., da je bila gradnja nove lakirnice nujna in možna v neposredni bližini glavnega posloplja, proti čemur Revozovi sosedji pravzaprav nič nimajo oziroma vedo, da ne morejo biniti. Cinizem posebne sorte pa je Revozova trditev, da je bila nova lakirnica zgrajena zaradi boljšega varstva okolja. Tudi sicer so ljudje iz Revoza od odprtju nove lakirnice zagotavljali, da je šla kar četrtina denarja celotne naložbe za varstvo okolja. Glede na škodljive vplive, ki jih ima nova lakirnica na bližnje novomeško okolje, lahko ob tej trditvi govorimo kvečjemu o pesku v oči, ki ga lokalni podrepniki zaradi ljubega kruha brez sramu mečejo v oči svojim someščanom. Pri tem pa se zastavlja bistveno vprašanje: kako je lahko Revoz gradil novo lakirnico brez potrebnih dovoljenj, posledica česar je, da še danes nima uporabnega dovoljenja. Vprašanja seveda ne zastavljamo vodstvu Revoza, temveč občinskim urbanistom, slovenskim zelenim in še zlasti ministru Jazbinšku. Prvim zato, ker znajo biti še kako dlakopepski, da ne rečem omejeni, ko gre za manjše gradnje celo ekološko povsem neškodljivih žag in drugih obrtnih delavnic, a hkrati mižijo pred naj-

Ulica ali Revozovo parkirišče?

Manja Veljak:

»Rade volje bi vzela na stanovanje za en teden gospoda Toma Pleterskega, da se nauži svežega grškega zraka, da se naje naše lakirane zelenjave ter dodobra naspri ob nočnem ropotanju in muziciranju šleperjev na ulici. Občinske funkcionarje sprašujem, čigava je cesta na Trdinovi. Revozova ali javna? Če je javna, potem ne razumem, kako lahko na ulici nakladajo in razkladajo avtomobile, kako lahko tam parkirajo, spijo in opravljajo toaleta. Poleg tega pa me tudi zanima, ali kdo v tem našem Novem mestu in državi poleg vodstva Revoza ve, kaj se dogaja s sodi s posebnimi odpadki...«

Zakaj vprašanje ministru Jazbinšku, pa je sploh na dlani. Minister je vrhovna oblast na tem področju, ki mu takšne črne gradnje, kot je nova lakirnica v Novem mestu, ne morejo biti ravno v čast, kar se bo gotovo pokazalo že na prihodnjih volitvah. Še bolj od tega pa je pomembno to, da njegovo (ne)ukrepanje tujemu kapitalu že na daleč govori, s kakšno državo ima opravka.

Kakor koli že, Novomeščani z vso davkoplačevalsko legitimiteto od te države pričakujejo, da bo glede omenjene lakirnice sprožila ustrezne mehanizme in institucije, ki bodo strokovno ugotovile, za kaj pravzaprav gre, in temu primerno tudi ukrepale. Potiskati glavo v pesek ob takšnih odgovorih nekega Pleterskega v imenu Revoza, kot je na primer ta, da »Revoz (prej IMV) obdajajo stavbe, ki so bile zgrajene z dovoljenjem lokalnih urbanistov, in da je morda prav tu jedro problema«, pomeni pristajati na najbolj nerasno aroganco, da ne rečemo idiotizem nekega industrijskega lobija. Kaj naj človek ugotovi drugega ob takšni pameti, ki ne uvidi, da so bile posamezne »stavbe, ki obdajajo Revoz (prej IMV)«, zgrajene že pred sto, dvesto ter tristo in več leti. Torej z davnjak pred IMV oziroma Revozom. Problem je ravno nasproten: lokalni urbanisti so ga lomili, ko so dopuščali širjenja IMV, še bolj pa ga lomijo zdaj, ko mižijo pred cinizmom in aroganco francoskega kapitala in njegovih domačih pandanov.

Oblast miži

Posebno poglavje pa so v tem odgovoru vodstva Revoza dodatne informacije, s katerimi je skušal avtor ar-

gumentirati osnovna pojasnila, v resnici pa mu jih je uspelo dodobra omajati, če ne celo demantirati. Tako zatrjuje, da je »nova lakirnica začela obratovati počasi, pri zagonu pa da so se srečevali z določenimi problemi, ki se sicer pojavljajo na začetku obratovanja tovrstnih naprav«. Iz tega veje zelo jasna ugotovitev, da »so bili določeni problemi«, kar pa pisca Revozovega odgovora prizadetim ljudem prav nič ne moti, da ne bi zapisal naslednjega: »Vodstvo Revoza ponovno potrjuje, da je bilo na omenjenih napravah narejeno vse potrebno za upoštevanje predpisov za zaščito okolja, če pa se bodo pokazale dodatne potrebe, bodo tudi te upošteevane, tako za bližnje sosesko kot za zaposlene v Revozu«. Iz tega sledi eno samcato logično vprašanje: in kako lahko potem prihaja do emisij drobcev laka in dražljivih plinov? Nanj vodstvo Revoza ne odgovarja, kar je glede na povedano tudi logično. To pa še zdaleč ne pomeni, da bi lahko ob njem ostale neme tudi pristojne republiške in občinske institucije. Tembolj, ker naj bi po zatrjevanju vodstva Revoza lakirnico po dokončnem zagonu v septembru (v avgustu je tovarna zaprta) pregledali in prevzeli pristojni republiški organi. In kot je zapisala novinarka Dela: »...se morda usmilili z gradbenim in celo uporabnim dovoljenjem!«

Morda bi se v tem pogledu domači politiki in strokovnjaki lahko kaj naučili od procedure, ki je v veljavi v Evropski banki za obnovo in razvoj. Omenjena banka namreč pred odobritvijo Revozove prošnje za dolgoročni kredit zahteva od neodvisne mednarodne strokovne institucije potrdilo o ustreznosti nove Revozove lakirnice, ki bo lahko izdano le na podlagi ustreznih ekspertize. Pomeni, da bi morale domače pristojne ustanove mednarodne strokovnjake nujno obvestiti o kvarnih ekoloških vplivih, ki jih je imelo dosedanje obratovanje te lakirnice na bližnje okolje. Upamo lahko le, da bo vodstvo tovarne sedanje težave sosedov z njihovo lakirnico vzelo resno in resnično poskrbelo za njihovo sanacijo, kar bi bilo samo v obojestransko korist. V nasprotnem primeru se zaplet s »super moderno« tehnologijo lahko končajo sila nepredvidljivo. To pa najbrž ni v nikogaršnjem interesu.

Ivo Kuljač

Ta hiša na Trdinovi v neposredni sosesčini Revoza je stara sto let. Vodstvo Revoza pa je zapisalo: »Revoz (prej IMV) obdajajo stavbe, ki so bile zgrajene z dovoljenjem lokalnih urbanistov in morda je prav tu jedro problema.« Da, v neki glavi utegne biti res problem.

NOVA DOBA

V najbolj samostojnem slovenskem tedniku preberite:

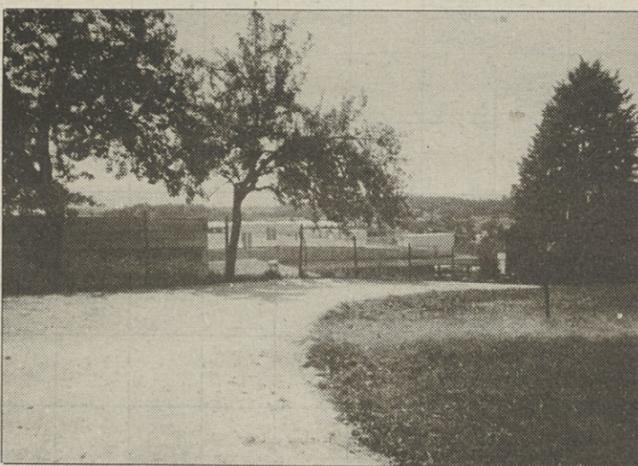
Janša – glavni policaj

... Posebej, ker vodi na »na brzake« sklicani tiskovni konferenci glavno besedo nihče drug kot Janez Janša. Slednji pove, da je istega dne prišla na njegovo ministrstvo informacija, po kateri naj bi »imel« šef Varnostno-informativne službe (Sove) za mariborsko območje Silvo Komar na letališču večjo količino orožja in streliva. Po tistem, ko Grosupeljčan oceni, da v enajstih zabojskih nekaj tisoč avtomatskih pušk, več minometalcev z minami in večja količina streliva v vrednosti parih milijonov nemških mark, predstavlja največje odkritje tihotapljenega orožja v zadnjem desetletju v Evropi, se nekateri sprašujejo, zakaj je policijski minister Ivo Bizjak v ozadju...

... Zdi se, da so pod Janšini vplivom tudi namestnik javnega tožilca in preiskovalni sodnik... Ne vemo, zakaj je po Koširjevih besedah lahko njegova služba ponosna na »svoje« odkritje, če ji je informacijo sporočil Janez Janša... Obrambni minister, ki je očitno prevzel delo notranjega, poudari, da skladišča, kjer so našli zabojske, ne sodijo pod pristojnost carinske uprave, temveč letališke po tolikšnem »čakanju« in zakaj nam o vključitvi Interpola v preiskavo namesto Bizjaka sporoča Janša... Zadnje dni smo postali že kar imuni na nove vesti o tihotapljenemu orožju. Po izvedeni anketi tudi 18 odstotkov vprašancev za afero sploh ni slišalo. Tretjina meni, da je zanjo najbolj odgovoren direktor carinske uprave, le za odstotek manj pa da direktor letališča in – Janša. Da bi morala odstopiti, je odgovorila kar polovica vprašanih Slovencev. Od teh je največ »glasovalo« proti Janši...

... Verjetno zaradi strahu, ker je Janša kot obrambni minister v miru odstrelil več »sovražnikov« kot v devetih dneh njegove žepne vojne. Ljudje se upravičeno bojijo, da ne bo odnehal, dokler bo živ zadnji odrasel Slovenec.

Franc Furland in Janez Sever

Revoz je sicer postavil ograjo, toda s škodljivimi vplivi svoje lakirnice sega čez njo.

in slabost. Poseben problem, ki utegne imeti tudi širše razsežnosti, so smrdljivi in dražljivi plini, ki ob močnih nalihi prihajajo iz hišnih odtokov in smrdijo po mešanici razredčil in lakov.

Za protestno pismo so se odločili spričo dotedanje arogance vodstva podjetja, ki je bilo gluho za vse proteste in ni kazalo niti najmanjše volje za dialog. Stara praksa IMV se torej nadaljuje tudi v Revozu. Ljudje so zaradi tega posebej ogorčeni. Če so morali nekoč mirno in brez besed požirati širjenje IMV in z njim detonacije, ki so stresale njihove hiše zaradi nekega imaginarnega »širšega družbenega interesa«, ne razumejo, zakaj bi morali trpeti tudi danes, ko je

večjo črno gradnjo v Sloveniji, ki je ekološko vsaj v tej fazi še kako sporna. Kar zadeva zeleno, pa se bo slej ko prej treba vprašati, kaj je poglobljen cilj njihovega političnega združevanja. Participacija pri oblasti in uživanje oblastniških (tudi opozicijskih) ne gre omalovaževati) privilegijev ali resnična in konkretna prizadevanja za ekološko čisto Slovenijo. Problem je tem večji, ker gre za vlaganje tujega kapitala in v tem oziru v nekem smislu za preizkusni kamen ekološke zavesti Slovenije in njene oblasti. Mižati pri Revozu pomeni že vnaprej pristajati na bianco carto novih svinjarji, ki bodo s tujim kapitalom zaradi takšnih ali drugačnih domačih (lokalnih) interesov prihajale v Slovenijo.

Humoreska

Komu dati certifikat?

»Ne vem, kaj vlada tako zavlačuje z izdajo tistih certifikatov, ki jih je obljubila in s katerimi naj bi vsak dobil delež nekdanjega družbenega premoženja,« je tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok jezno s praznim kozarcem piva udaril po šanku bifeja Bližnja srečanja posebne sorte.

– Oh, saj bomo te certifikate že dobili. Kaj pa se vam mudi, saj ne bodo prenosljivi, smo ga skušali pomiriti.

»Kako se ne bi mudilo? Ali niste zadnjič brali, da smo že skorajda na tem, da Slovencev več umre, kot pa se jih rodi?«

– Ja in kakšno zvezo ima to z delitvijo certifikatov?

»Oh, kako trapasto sprašujete. Če bo vlada še dolgo oklevala, recimo kakšnih sto let, kar je pri naši vladi čisto mogoče, potem bo podelila le pol certifikatov, če pa bo zavlačevala še malo dlje, pa jih sploh ne bo treba deliti. Slovencev ne bo več.«

– Oh, ste pa črnogledi. Saj se bodo Slovenci spet spametovali in namesto pred televizorji svoje večere preživljali raje v zakonskih ali nezakonskih posteljah. Mora že biti kak drug razlog, da se vam mudi pridobiti certifikat. Sicer pa, kaj pa boste naredili z njim?

»Kaj? To pa si vendarle lahko mislite! Saj me poznate?«

– Ali ga boste dali pokojninskemu zavarovanju, da boste imeli potem višjo pokojnino?

»Dajte no, dajte. To bi bila trapasta investicija. Saj vendar veste, da ga bom vtaknil v kakšno pivovarno.«

– Zakaj pa ga ne bi vtaknil v moj bife? se je nenadoma vmešal oštir.

»Ja, kaj pa mi nudiš, če ga dam tebi?« je vprašal tovariš Neposredni.

– No, kakšno mojo delnico bi dobil, je previdno rekel oštir.

»Veš kaj, delnico si kar nekam vtakni. Če mi vsak dan ne daš treh flaš piva zastoj, se za moj certifikat obriši pod nosom.«

– Pa mislite, da bi vam pivovarna dala tri steklenice piva vsak dan, če bi ji dali certifikat? smo se vmešali. – Tudi pivovarna bi vam dala le kakšne delnice.

»Če je tako, moja ponudba velja, oštir,« je tovariš Neposredni spet naskočil lastnika bifeja.

– Ja ampak dve steklenici na dan, je rekel oštir.

»Dve veliki in eno malo,« se je pogajal tovariš Neposredni.

– Velja! je rekel oštir.

»Kar natoči velikega,« se je zarežal tovariš Neposredni.

– Ampak saj certifikata še nimaš... se je branil oštir.

»Kaj, ali mi ne verjameš, da ti ga bom dal takoj, ko ga bom dobil?«

– Kaj pa, če bo vlada še naprej zavlačevala, kot si preje dejal?

»Oh, jaz mislim, da bo vlada držala besedo, sicer bo padla. In potem bo prišla druga in takoj razdelila certifikate. Torej hitro, pir na mizo! Saj sva se pogodila.«

Bogo Sajovic

Švajncerjeva obramba

Podpolkovnik Janez Švajncer, glavni ideolog in propagandist, predvsem pa tata-mata domovinske vzgoje v slovenski vojski, užaljeno odgovarja na javne očitke, da je bil udbaša ter da je ovajal in zapiral demokratično usmerjene Slovence. V jokavo zastavljenem odgovoru v Sobotni prilogi je popisal svojo slavno zgodovino, še zlasti ponosen pa je bil na svoj prispevek prvega dne »osvobodilne« vojne leta 1991. Tega dne je vrli Janez sodeloval pri ponesrečenem lansiranju dveh protiletalskih raket, od katerih je ena zažgala bližnjo hišo v Komendi, druga pa komajda pokukala iz lanserja. Po Janezovih besedah je bil to »njegov prvi bojni dan, zaradi katerega je bil upravičen do znaka »Obrani domovino in Brnik«, 27. julij 1991. Več kot iskren dokaz, da kroga in medalja nikoli ne zadeneta pravih psvi! In Janez se s tem upravičeno hvali...

Vodovnikova zahvala

Albert Vodovnik, šef najmočnejšega slovenskega sindikata SKEI, se je javno zahvalil poslancu Marjanu Poljšaku, »ker je pred poslanci prvi spregovoril o težkem položaju delavcev in njihovih nizkih plačah«. Glede na to, da je vrli poslanec Poljšak prav v zaostrovanju socialnega položaja kovinarjev videl tudi poglobitveni razlog za afero z orožjem na mariborskem letališču in ugotov-

vil, da je bilo orožje pripravljeno za revolucionarno zaroto, se utegne predsednik SKEI omenjenemu poslancu vnovič zahvaliti. Vsaj za idejo!

Janševa garderoba

Janez Janša, obrambni minister, je pozorno prebral članek z naslovom »Vrhunska konferenca vojnih dobičkarjev«, ki ga je delo prepisalo iz nemškega časopisa Frankfurter Rundschau. Bil je prav užaljen nad njegovo vsebino. Strinjal pa se je pravzaprav le s stavkom, da »Karadžić ni ne edini in ne največji vojni dobičkar v nekdanji Jugoslaviji«. Predvsem pa ne najinteligentnejši. Ta čast vsekakor pripada človeku, ki ni storil nič drugega kot samo to, da je neki zaupen podatek objavil v neki knjigi. In zaslužil milijone. Mladina je zadnjič secirala Janševo najnovejšo garderobo in hotela s tem nekaj povedati. Da se prav po obleki največji vojni dobičkar spozna? Pa menda ja ne!?

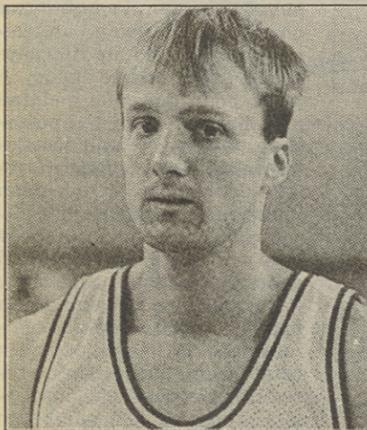
Utroševa ciganska

Milan Utroša, član vodstva svobodnih sindikatov, je zadnjič na dopustu v rodnem Prekmurju zašel na neko prošenje. Ciganska muzika je za razliko od nekdanjih časov šibala same slovenske narodne. Pa si je Milan zaželel ene ciganske in svojo željo tudi priči izrazil muzikantom. Ti so bili takoj za stvar. Iz ciganskih glasbil in ust se je začela razlegati: »Slovenija, odkod lepote tvoje...« Naj razume, kdor more!

Dosje Kuli

Politik novega kova

Misli na ciganske, poje slovenske narodne!

DELAVSKA ENOTNOST	BOB MARLEY	KRAJ OB SAVINJI	NOVO SREBRO	NADA VUJIC	DEBELA ODEJA	TALISOVA OBRAN-ZADA	NAGRADNA KRIZANKA	DESNI PRITOK MOZELE V NEMČIJI	PRVA IN TRETJA CRKA	RASTLINSKI ORGAN	UJETA INZAPRITA OSEBA	HOJA ZGUBLJENIH
AMER. FILMSKI IGRALEC MARLON							ČASTNI POZDRAV ZVARNJENO MESTO					
UTAJA PONE-VERBA												
DUŠAN PUH				OKREPC PIVACA				SETEV	ITALIJ SMUČAR IVANO			
SL. OPERNA PEVKA OTTA KLASINC				SL. GRAFIK KARIKATUR.								
MESTO V NEBRASKI (ZDA)						ZNAMKA ŠVIC. UR DELIGRE PRITENSU						
DIRKAČ LAUDA 100 MP					BIVALIŠČE FEVDALCA PRAVO				NEZHANEC VRSTA SOLATE			
KITAJSKA DINASTIJA 1364-1644	OBER	VOJNI SPORT ZAJEZNA STENA JEZU					ZAČETNIK ARIANIZMA					
STARO IME ZA TEHNEČU (ZNAK-MA)			GORA V POSAVJU 1219 M GUSARJI				ŠVEDSKI NORMANI ASMILIRANI VRUSJI					
NORVEŠKI SLOVNICAR ANDREA (AASEN)							PRIPREAVEK ZA VLEKO DRV MALAJSKI BOREC PROTI ANGLEŽEM				OBMEJNA STRAZ-NICA	STAR SLOVAN
SPICA NAKOLESU						PRITOK RUDOLFOVEGA JEZERA						
SRH ZONA												
AVTOR BOJAN ARKO	ODDELEK V VLAKU	SOVJETSKA VOJSKA SIBIRSKI VELETOK								RAZVITO INDIJSKO PLEME V PERUJU (KEČUA)	RTIČ MARIBORSKI NOVINAR FRANČEK	
MESTO V SEV NIGERIJ												GOROVJE V SAHARI
LAVABO						JUŽNO-JAPONSKI OTOK SAMARIJ						
IT. OPERNI SKLADATEL GIACOMO										INDUSKI NOSAC		
DOBA VEK					KAČJI GLAS							GRŠKI LETALEC

Nagradna križanka št. 35

Rešeno križanko nam pošljite do 23. avgusta 1993 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 35.

Nagrade so 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 33

SKLAD, PASTEL, TAINE, ANTARA, ARA, MALTA, IC, FRAN MILČINSKI.

ROTAR, PEGAM, KARNAK, ALEKO, EST, ALASKA, IZA, NATTA, TABU, TEREZA, ALAIN, ABA, POTOKAR, ENKA, PARCELA, RIMESA, LS, TRI, KB SEL, NV, ATA, OČALA, RASKAR, ZRAK, ANASTAS, TORA, MORO, NARAVNI ZAKON, ANET, ISAR, INTRADA

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 33

- Miran Melanšek, Gregorčičeva 20, 62000 Maribor,
- Ciril Grivec, Partizanska 1, 61380 Cerknica,
- Marjeta Zaman, Jedinščica 54, 68000 Novo mesto

Nagrade bomo poslali po pošti.

Križanko pripravil

Horoskop

Neomajna hladnokrvnost

Politične razmere po marčni revoluciji leta 1848 so pripeljale na avstrijski prestol mladega Franca Jožefa Habsburškega (rojen 18. avgusta 1830). Že takoj na začetku svojega vladanja se je moral spoprijeti z vse hujšimi razmerami v svoji državi. Narodi mnogonacionalne države so se upirali, močnejši sosedje so stremeli po avstrijskih ozemljih, še celo manjše sosedje so se pripravljale, da bi morda odtrgale kak kos ozemlja zase. V dveh vojnah, leta 1859 in 1866 je Avstrija izgubila italijanski pokrajini Lombardijo in Benečijo, za povrh pa je bila še izrinjena iz nemške zveze, kjer je njeno mesto prevzela Prusija in kmalu nato proglasila združeno Nemčijo. Da bi nekako rešil položaj, je cesar sklenil z Madžari pogodbo in država se je po novem imenovala Avstro-Ogrska. Notranji in zunanji problemi pa so Avstro-Ogrsko sičili v vse trdnejšo zvezo z Nemčijo, ki je v tej koaliciji postala močnejši partner. Vendar pa stari cesar Franc Jožef ni delil bojnega navdušenja z nemškim cesarjem Viljemom II., čeprav so ga jastrebi v generalštabu na vse kriplje prepričevali o nujnosti vojaške rešitve evropskih problemov. Šele umor prestolonaslednika Franca Ferdinanda je cesarja prisilil, da je pristal za ostro akcijo, ki je pripeljala do vojne, ki si je ni želel. Kot v političnem tudi v zasebnem življenju ni imel sreče. Od treh bratov je eden umrl za sušico, drugi se je v Palestini nalezol kolere in umrl, tretjega, ki je postal cesar Mehike, pa so zrušili v revoluciji in ustrelili. Njegov edini sin je zaradi nesrečne ljubezni skupaj s svojo ljubico baronico Vetsera storil samomor, cesarica Elizabeto pa je ubil anarhistični atentator. Končno so Srbi ubili še njegovega nečaka in prestolonaslednika Franca Ferdinanda in s tem sprožili državljansko vojno. Cesar z najdaljšim stažem vladanja v Evropi, vladal je 68 let, je umrl sredi vojne leta 1916. Ob vseh nesrečah mu je bil prihranjen vsaj razpad njegove države, do katerega je prišlo dve leti pozneje.

Ob vseh nesrečah se je cesar naučil dobro zatajevati svoja čustva. Ko je neki dostojanstvenik prišel iz Sarajeva in poročal o prestolonaslednikovem obisku manevrov ter o atentatu nanj, je cesar vprašal:

»Kako se je vedlo njegovo visočanstvo?«

»Kot pravi vojak vašega veličanstva,« je odvrnil obiskovalec.

»Drugega od njegovega visočanstva niti nismo pričakovali,« je tiho rekel cesar. »Kakšni pa so bili manevri?«

V tem tednu so bili rojeni še francoski državnik Napoleon Bonaparte, italijanski skladatelj Antonio Salieri, avstrijski operni pevec Leo Slezak in angleški pustolovec Thomas Lawrence (Lawrence Arabski).

Deni

Recept nacistov Italije

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Suho in vroče

Avgusta je čas kislih kumaric. Zakaj ravno ta izraz, najbrž marsikdo ne ve. Tudi jaz ne. So pa dandanes taki časi, da se kar pogosto kisle smejimo!

V začetku tedna je prišla dobrodošla ohladitev. Ponekod po Sloveniji je padlo kar nekaj dežja, vendar kot je to že v navadi, najbolj suhih delov ni dosegel. Tam se je ponekod prikazal le toliko, kot bi hotel še potrditi že kar brezupno žejo, ki vlada v naravi. Med ljudmi sem že nekajkrat slišal, da nas čaka sedem suhih let. Ali jih bo res ravno sedem ali pa se bo ustavilo pri katerem manjkrat uporabljenem številu, se najbrž ne ve. Res pa je, da so zadnja leta padavine razporejene razmeroma neenakomerno po letnih časih. Ni namreč vseeno, če po celoletnem primanjkljaju v enem mesecu pade toliko padavin, da se v celoletni bilanci morda izkaže celo presežek! Odkloni od normalnih meteoroloških pojavov v skrajnosti so eden od scenarijev učinka tople grede oz. segrevanja Zemljinega ozračja. In če so daljša sušna in deževna obdobja posledica tega dogajanja, se nam slabo piše! Spremembe podnebja lahko povzročijo katastrofalne posledice. Ne le taljenje ledu na polih in s tem povezano dviganje morske gladine. Zaradi spremenjenih razmer bi rastlinstvo naših krajev izumrlo. Verjetno bi ga nadomestilo drugo, a vprašanje je, če bi nam omogočalo obstoj. Take spremembe so se v Zemljini zgodovini večkrat dogajale. Izumrli so dinosavri, nasploh so plazilci izgubili boj s sesalci. Če gledamo nazaj, smo lahko neprisrčni. Če pa pomislimo, da bi nam zmanjkovalo vode in hrane... In tokrat bi bili sami krivi, ne zunanje sile. Nestrpnost pa v proučevanju podnebja privede le do napačnih zaključkov. Zato dajmo času čas, drugega ne moremo storiti.

Suše tudi močna fronta z dokaj obilnimi padavinami ne bi končala, le omilila bi jo. Na žalost pa niti manj izrazite ne bomo deležni. Veselite se vsi tisti, ki čakate vročino in sončno vreme. Tega bo ob koncu tedna in v začetku prihodnjega dovolj!